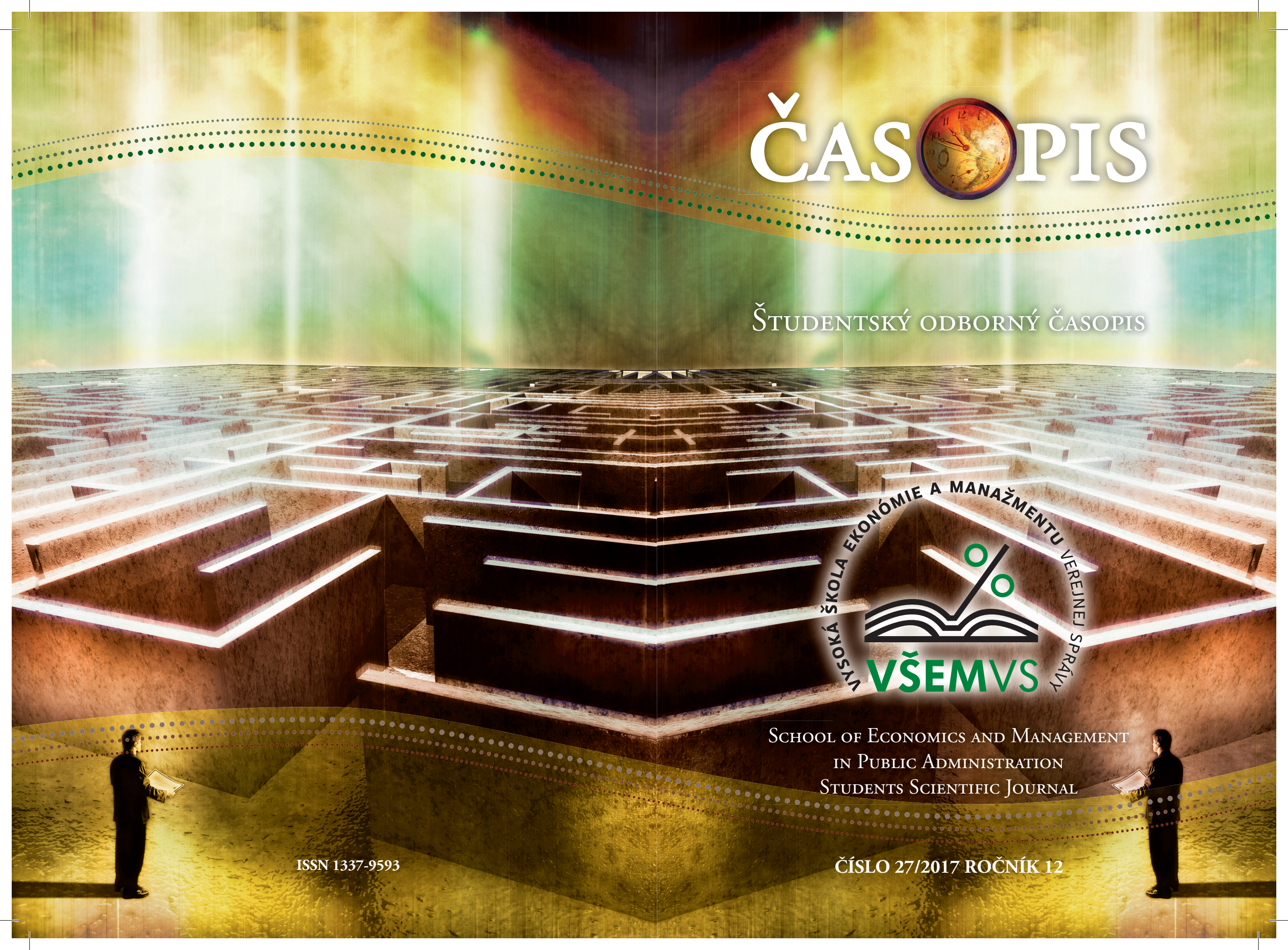

ČASOPIS

ŠTUDENTSKÝ ODBORNÝ ČASOPIS

SCHOOL OF ECONOMICS AND MANAGEMENT
IN PUBLIC ADMINISTRATION
STUDENTS SCIENTIFIC JOURNAL

ISSN 1337-9593

ČÍSLO 27/2017 ROČNÍK 12

ČASOPIS

ŠTUDENTSKÝ ODBORNÝ ČASOPIS

SCHOOL OF ECONOMICS AND MANAGEMENT
IN PUBLIC ADMINISTRATION
STUDENTS SCIENTIFIC JOURNAL

ČÍSLO 27/2017 ROČNÍK 12

Študentský odborný časopis

ČasOpis

Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave

Redakcia (Editorial Office):

Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave

Furdekova 16

851 04 Bratislava

Tel.: +421905864457

E-mail: daniela.conkova@vsemvs.sk

Redakčná rada (Editorial Board):

Členovia:

Viera Cibáková, VŠEMvs – predseda (Chairperson of Editorial Board)

Vojtech Kollár, VŠEMvs – šéfredaktor (Editor in Chief)

Lucia Balajová, VŠEMvs

Daniela Čonková, VŠEMvs

Katarína Švejnová Höesová, VŠEMvs

Alexander Kováč, VŠEMvs – zástupca Študentskej rady

Vydavateľ (Publishing House):

Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave

Furdekova 16

851 04 Bratislava

Tel.: +421 905 864 457

IČO vydavateľa: 35 84 70 18

Náklad: 100ks

Dátum vydania: 30. november 2017 - 2/2017

Periodicita vydávania: 2x ročne

Tlač (Printed by):

Merkury, spol. s. r. o.

Martinčekova 2

821 09 Bratislava

Tel./fax: +421/2/ 53 41 59 22

E-mail: info@tlaciarenimpress.sk

EV 2949/09

ISSN 1337-9593

Obsah

Analysis of Ukraine's investment attractiveness	5
Vladyslava GARKUSHA	
Daňové plánovanie právnickej osoby – spoločnosti s ručením obmedzeným	13
<i>Tax planning of a legal entity - limited liability company</i>	
Lucia MICHÁLIKOVÁ	
Migrácia a jej súčasné výzvy	32
<i>Migration and its current challenges</i>	
Bohdana VERBYCH	
Миграция населения Украины в страны мира	53
Анна ЗАДОРОВЖКО	
INFORMÁCIE A POKYNY PRE AUTOROV PRÍSPEVKOV	64
Instructions for authors	65
Autori príspevkov	66

Analysis of Ukraine's investment attractiveness

Vladyslava GARKUSHA*

Abstract

Analyzed the investment conditions in the Ukrainian economy. Identified the main advantages of investment in individual sectors and the impact of the major negative factors for attracting foreign investment. Considered the potential opportunities and threats of attracting foreign investment and doing business in Ukraine.

Keywords: *foreign investment, investment climate, security of investment, process of investment activity, investment profitability, investment attractiveness*

Introduction

Modern integration, political and social processes have caused significant changes in the Ukrainian economy. Therefore, the problems of expediency, profitability and security of investments in Ukraine are relevant. That is why today issue of investment in the Ukrainian economy is topical.

Such scientists as A. Baranowski, J. Berezhnoy, V. Geyts, A. Grinev, V. Petrushevskaya, A. Fedoruk studied in their economic works the conditions of attraction of foreign investments, the problematic aspects of this process and Ukraine's investment attractiveness. However, as an object of investment, Ukraine always was an occasion for discussions and disputes. In addition, the investment activity in Ukraine is not investigated enough. Taking into account the intensity of current reforms and innovations in Ukraine, it is necessary to examine Ukrainian investment space and make a contribution in the development of this question.

The goal of the article is to investigate the conditions of investment in Ukraine and to analyze its investment attractiveness.

It is well known that the investment sector requires the creation of certain conditions for the successful implementation of the investment process. Foreign investment in each country of the world has its characteristic features: orientation on legislation, judicial and banking system of the country you plan to invest, the investigation of market processes, taxation, demand and mentality of consumers. In addition, analyzing the factors by which the investment attractiveness of the country is

* Vladyslava Garkusha, Department of International Business and Economic Analysis, Faculty of Consulting and International Business, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, pr. Science, 9a, 61166 Ukraine, e-mail: vladagr98@gmail.com

determined, it was found that investors, first of all, pay attention to the economic and political situation in the country, risk assessment and possible threats, but not to the level of profitability,

In the current terms of economic crisis and political instability it is not necessary to speak about rapid and dynamic influx of investors in Ukraine. However, Ukraine is getting in the way of progressive development and offers the foreign investors a number of advantages, available opportunities and unique propositions for doing business.

For the evaluation of Ukraine's investment attractiveness, was used the method of SWOT-analysis, with the help of which discovered the strengths and weaknesses sides of investment activities, opportunities and threats of Ukrainian investment space.

1 The advantages of investment in Ukraine

1.1 Positive changes in Ukraine's economy

It should be noted that Ukraine's investment area is in a state of significant changes, the purpose of which is to improve the general atmosphere of investment, create supportive conditions for the potential foreign investors and increase of their mass. Today Ukraine is aimed at achieving of constitutive acceleration of economic development. The main targets also are the balance of the foreign exchange market and the establishment of relations with the IMF, the World Bank and other international financial institutions in order to intensify integration processes and to gain recognition, trust and credibility in the investment market.

At the first trimester of 2017, the Ukrainian economy is steadily recovering from a deep and sustainable crisis. As a result, according to the report of the legal group CMS, the capacity of mergers and acquisitions in Ukraine has increased by 20% to 605,3 million euros. At the same time their total number has decreased by almost 2.6 times. This shows that the pace of economic reviving stays slow, but Ukrainian enterprises are sold more active, and foreign investors begin to pay attention to the perspective and profitability of doing business.

The stable and the highest in the last 5 years GDP growth due to domestic demand also can be attributed the positive changes. As the investment portal of "Inventure" reports, the increasing in domestic demand due to a stabilization in household income will lead to (cause) the rapid growth of investment demand as one of the main components of GDP.

1.2 The major benefits of investment in Ukraine's economy

The profitability of investing in Ukraine is provided by a wide range of perspectives, which compensate for the existing risks. Besides, the correct construction of the base for the entrepreneurial activity, legally defined and formalized

project with considering of all nuances will reduce the existing in Ukraine risks to minimum level and provide the high profitability of the business.

The main advantages of investing in Ukraine include profitability; low cost of raw materials; wealth of natural resources, making profitable business related with industrial production; wide and cheap, compared to other countries, labor market. So, in 2016 Ukraine topped the ranking of countries with the lowest nominal wage in the European region. The average wage in Ukraine in 2017 is about 305 euros, while in France the minimum wage is 1,480 euros, in the UK - 1,397 euros, in Germany - 1498 euros.

Also, the simple system of tax policies, advantageous Ukrainian geographical location, favorable climate and natural conditions for conducting any kind of business are the important factors for foreign investors.

It was found that foreign depositors are most interested in opening small and medium-size business in Ukraine. This process is done quickly and simply because selling business, its registration or re-registration is made easy and does not take much time. There is even the opportunity to carry out these procedures online. In addition, the Verkhovna Rada of Ukraine agreed to continue a moratorium on checks of business until December 31, 2017. It will allow the foreign business to function normally in terms of reforming in Ukraine and reduce the administrative pressure for some time.

1.3 The main investment opportunities of Ukraine

Turning to the consideration of potential opportunities that can provide investment in Ukraine, it is necessary to note that the modern rate of population growth is impressive. But proportionally to this, the level of provision of human food decreases, and the prices, according to a forecast, in the near future will only increase. That is why Ukraine today can take a course on the development of food business and become a leading supplier of agricultural products in the world. In addition, our government is always focused mainly on export activity.

Foreign investors are equally interested in the development of horticulture and animal husbandry production. It is also possible to assert with confidence that the implementation of this project, our country has all necessary resources: sufficient space to grow food, favorable climate, fertile soil, labor force.

No wonder some of the foreign investors demonstrate the interest to an engineering of agriculture machinery and production of agrochemical commodities. Agribusiness is traditionally one of the most attractive sectors for investment in Ukraine. Important is that investors mainly focus on reducing the energy intensity of production and use of alternative energy sources. This gives the opportunity to implement energy-saving, environmentally friendly and energy-efficient technologies in Ukrainian enterprises, which will save Ukraine's natural resources without worsening the environmental situation and with saving money of producers. Investment interest may be presented by mining, the most lucrative of which are oil and natural gas.

Also, it should be noted that today with the appearance of innovative technologies one of the most profitable and interesting for foreign investors is the IT-sector. This

sphere of activity is developing in Ukraine at the proper level due to highly qualified specialists and foreign customer base that uses Ukrainian IT-services at much lower prices than in Europe and the United States. An example of the demand for Ukrainian IT-sector and technological innovations can be a number of transactions for the sale of business services to foreign funds. Such a global investor as direct investment fund called Europe Virgin Fund (EVF) has acquired a controlling share in the Ukrainian operator of online payments «Portmone». Also beginning from 2016, the question of acquisition of IT-projects by network of Ernst Young (EY), and the possibility of signing an agreement to receive a part of one of the most progressive Ukrainian IT-companies by American's Fund of Soros remain at the stage of negotiations with potential investors.

Today Ukraine competes with many European countries for American investment companies and seeks to interest investors, creating one of the production items of electric cars. In turn, a founder of Tesla Elon Musk said that there is a possibility of placing of subsidiaries in Ukraine. However, this refers to the project for the production of alternative sources of energy, and not the production of electric cars.

It is impossible to ignore the production and export of Ukrainian pharmaceutical products, the development of transport and telecommunication industries. These areas with proper investment sponsorship may significantly increase the amount of income and expand the activities.

However, according to the State statistics department of Ukraine and according to the foreign ratings, such as "Easy of doing business-2017", Ukraine continues to remain outside of the interests of investors, as the conditions and regulation of doing business in many other countries are much better and safer. Such promising countries, according to experts from the World Bank, are New Zealand, Singapore, Denmark, Hong Kong, Norway, where each investor has a lot of possibilities for the creation of enterprises and investment in diverse industries with a guarantee of income security and integrity of the business. Of course, such winning, almost ideal conditions for doing business, attract many foreign investors. However, an excessive amount of investment in the future may lead to over level of investment in economic sectors, reducing the sphere of the sale market. Also, it may cause the increasing of the competition level through which it is impossible to confront effectively other businesses. In return, Ukraine offers to investors a space for new ideas, creating innovative technologies; provides the resources and labor force.

In order to the investor in priority chooses the Ukrainian economy for investment, it is necessary to identify and analyze the weaknesses of the conditions for the implementation of this process, find out their impact on the economy in general and explore ways of solving problems.

2 The disadvantages of investment in Ukraine

2.1 Negative changes in Ukraine's economy

In 2016, it was recorded that foreign direct investment in the Ukrainian economy was on 12.3 billion dollars less compared even with 2014. Thus, today Ukraine as

never before needs the modernization of production equipment, expansion and development of new promising projects. The main Ukraine's investors are Cyprus, the Netherlands, Germany.

Exploring the world rankings, it was revealed that in most cases, Ukraine occupies the last positions, and as confirmation of this can be concrete data. Experts of the world economic forum (World Economic Forum) September 28, 2016 determined Ukraine's global competitiveness index, which shows the investment attractiveness of the country for the corresponding position in the rankings. According to the estimates of this investigation, Ukraine switched to the 85-th place out of 140 possible, while in last year the country moved from the 76th to 79th position. In addition, the rating also has a complementary separated section where the position of any country can be analyzed by values of macroeconomic indicators, which are the main features of economic development. For Ukraine it was a 12 place from the end of rating.

So, every year Ukraine loses the chances of attracting foreign investment. The main reasons are the high inflation, corruption, a total bureaucracy, lack of objectivity of the judicial system, the instability of the currency. Today Ukraine is competing with Namibia and is on the same level with bankrupt Greece through unfavorable conditions for economic development, lack of access to cheap and long-term loans for business creation, high crime rates, insufficient qualification of the labor force and low standards of living.

2.2 The main drawbacks and weaknesses of investment in Ukraine's economy

The most negative influence on the investment processes in the state makes the economic crisis, due to which investors suspended their activity on the Ukraine's territory, and even turn to the authorities with requests to resolve the economic situation. Unstable legislation, high inflation rates, inadequate of tax policies and lack of guarantees of protection of investors' rights and business force them to think more about further cooperation with Ukraine. Also, in 2016, the European Business Association obtained the results of the survey and found that an important issue is the question of property protection on which investors especially pay much attention.

There are reasons to believe that the initiators of investment projects in Ukraine insist at the initial stages of cooperation with foreign investors on large capital investments, although mostly do not have their own resources and assets for joint activities. Also, they do not have a properly composed and professionally prepared project of business. Some Ukrainian entrepreneurs may seriously underestimate the process of attracting investment, because they believe that it can be arranged simply and quickly. However, as practice shows, search of investments for implementation of new ideas requires the total efforts, considerable intellectual, financial investments and a lot of time. The above disadvantages can absolutely be attributed to weaknesses of the modalities of investment implementation in Ukraine that must be eliminated.

Also, it is well known that the population of the progressive countries should ideally consist of about 70% of the middle class. But in Ukraine, there is a class of

poor, who has a low purchasing power and unstable income. As a result, decreases the possibility of internal sale of products produced at the enterprises with foreign capital.

So, all of the above disadvantages and weaknesses of the Ukrainian investment space, of course, negatively affect the overall attractiveness of industries and generate unattractive investment climate, which in turn is the cause of the lack of strategic foreign investment.

3 The ways of solving the problems of investment in Ukraine

The first thing it is necessary to start is establishing of financial policies, namely the tax system. Clear regulation of the relationship between government and tax payers may increase and stimulate investment activity due to the availability of the tax process. In 2017, when new reforms are occurred, the issue of reducing the amount of payments, facilitation of tax collection and the change of income distribution became a crucial problem. A reduction of benefits and the introduction of liability for breach of obligations on tax payment also may make the positive impact on improvement of situation. It is quite clear that the implementation of such measures will make Ukraine more attractive for investors for whom the tax system is an important factor in the analysis of investment attractiveness of the country.

Also, it was found that in the state all economic processes are interrelated. And when somebody reforms even one sphere of economic regulation, it can cause the changes of all other indicators. That is why the reforms in tax area will influence on the reduction of a deficit in the state budget due to a constant flow into it. Such changes can cause the stabilization of incomes and reduction of the inflation rate, which is the result of imperfections in the tax system. In the future, the purchasing power will increase with the general reduction in product prices; the domestic demand, production and infrastructure development will accelerate. Then investors will have the opportunity to invest in the creation of enterprises that will increase the competitiveness of the national economy as a whole. The efficiency of industrial and financial activity, ability to resist foreign producers of similar goods or services are the necessary conditions for the country's integration into the global economy. Amid these innovations the state power will not be able to use the imperfect legislation.

The investors always take into account the possible threats to minimize their impact on entrepreneurial activity. Lately the most significant threat of investment in Ukraine was and still is the instability and unpredictability of the development of the situation after the capital investment in business. An investor cannot predict the risks that will arise in the future, cannot plan the development of business in the long term through a deep crisis in the Ukrainian economy and the associated with it credit risks. It needs to adapt constantly and respond quickly on changes at the Ukrainian market.

As known, the investment process in any country of the world does not provide the investor with 100% guarantee and carries a lot of threats, so investors do not wish to complicate this process more through the instability of Ukraine's economy.

The imperfect strategies of fiscal policy; the lack of security of the banking sector; the illegality activity of the government, namely the bureaucracy and the arbitrariness

of officials; high levels of corruption and crime; the lack of an effective mechanism of protection of the rights of private entrepreneurs and investors also are the major threats for investors.

During a war the investment attractiveness of Ukraine decreased significantly. The focus is the fact that the majority of Ukraine's population has incomes below the average level and the quality of life does not fit the standards of developed countries. This is alarming both local and international participants of investments that curtail their activities, or even export the capital from the country and sale assets.

However, the Ministry of economic development and trade in Ukraine reported that in 2017 the political and economic situation in the country will be resolved. After this it will be possible to carry out reforms in simplifying the system of doing business and eliminating the most common risks in Ukraine.

However, foreign investors will not be able to implement fully its investment strategies in Ukrainian industries until the government of the country changes the directions of activity. The majority of capital depositors are not willing to deal with the Ukrainian judicial system, fiscal and law enforcement authorities, who can offend the law with impunity and use their power as a way of blackmail and pressure. That is why investors insist on the necessity of reforms, primarily in judiciary and law enforcement system. Customs barriers, the low level of English proficiency, the inability of capital repatriation and one-year permission on residence in Ukraine, which require constant updates, also have the negative impact on the possibility of attracting investments.

The management goal of the state should be not fictitious increasing of indicators in Ukrainian ratings, and the creation of favorable conditions for business operation and investment activities, the minimization of existing risks.

Completely agree with the Shpek's opinion – the Chairman of the Board of the banking Association NABOO: «The currency legislation is out of date, it does not stimulate the market, and its reforming is progressing at a very slow pace. Investors have access to, for example, reviews of the IMF for each country. And when they see the rating of IMF to Ukraine, which does not coincide with promises of the Ukrainian authorities, investors begin to doubt. Then the risks of the country, including foreign exchange, credit, threats and other, become obstacles for decision making about investment in Ukraine».

Conclusion

Thus, conducted analysis of investment attractiveness shows that Ukraine has the lack of development of investment potential, which is associated with political instability, economic crisis and many other negative factors. Via unattractive investment climate in the country the process of attracting investment in sectors of the economy slows down significantly.

However, the above investigation allows to speak about Ukraine as a strategically advantageous object for investment due to high profitability of business, cheap but increasingly skilled labor market, the wealth of resources and raw materials.

The foreign investment used effectively can be a key vector of development for our state. It may generally change the priorities of the economy. Ukraine will have the

opportunity to introduce modern innovative technologies in production and management, to improve the level of development of IT – sector, agriculture, engineering of agriculture machinery, energy production and many other potentially attractive sectors of the economy. A crisis situation cannot hold back more the development of the country, which will be finally released to the world markets of goods and services as a worthy competitor of the international market.

References

[1] ZUBCHENKO, L. 2010. *Inostrannye investitsiy*. Moskow. Khigodel. p. 34 – 41. ISBN 978-5-9659-0058-9.

[2] POVAZNYI, O. 2010. *Problemy zaluchennya inozemnykh investitsiy v Ukraini*. Lviv. Tom 4. p. 28-32.

Daňové plánovanie právnickej osoby – spoločnosti s ručením obmedzeným

Lucia MICHÁLIKOVÁ*

Abstract

This work is focused on the issue of tax planning of a limited liability company. The first part aims at defining tax planning under the conditions prevalent in the Slovak Republic. We introduce, and analyse in more detail, the use of international tax planning and the possibilities of reducing the tax burden of a limited liability company. In the second part, in addition to illustrating the use of legal procedures, we also provide practical working examples of tax reduction in the process of planning.

Keywords: tax planning, tax optimization, creative accounting, effective taxation

Úvod

Obsahom tejto práce je daňové plánovanie spoločnosti s ručením obmedzeným a zmapovanie situácie na Slovensku. Každý subjekt sa snaží zaplatiť čo najnižšie dane. Finančné vedomie daňových subjektov na Slovensku už eviduje dôležitosť a opodstatnenosť finančnej disciplíny, ktorú tiež nazývame daňové plánovanie. Základom daňového plánovania je úspora daní s cieľom maximalizácie zisku nielen pred zdanením, ale aj po zdanení. Daňové plánovanie je dlhodobý proces. Pre vytvorenie kvalitného daňového plánovania, ktoré vedie k daňovej optimalizácii daňového subjektu je nevyhnutná znalosť základných princípov daňovej kontroly.

V dnešnom globalizovanom svete je nevyhnutné sledovať daňové dopady každého vzťahu, každej transakcie a hľadať vhodné riešenia, ktoré smerujú k daňovej optimalizácii. Napriek tomu, že žiadny slovenský zákon neobsahuje pojmy ako sú daňové plánovanie a daňová optimalizácia, je potrebné si uvedomiť, že ide o súhrnné know-how, ktoré má pri finančnom rozhodovaní manažérov veľkých firiem nezastupiteľné miesto.

Daňové plánovanie patrí medzi dôležité činnosti podnikania na jednej strane a na druhej strane medzi jeho najrizikovejšiu časť. Zodpovedné pristupovanie k plateniu daní by malo byť nevyhnutnou súčasťou všetkých aktivít podnikateľských subjektov.

Cieľom mojej práce je zmapovanie možností daňového plánovania v podmienkach SR v nadväznosti na príležitosti a riziká z podvojného účtovníctva, zmapovať využívanie daňového plánovania rôznymi typmi spoločností a navrhnúť

* Lucia Micháliková, Katedra ekonómie a financií, Manažment malého a stredného podnikania v regiónoch, Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave, e-mail: lucia.michalikova@yahoo.com

najefektívnejšie východiská a zásady daňového plánovania spoločnosti s ručením obmedzeným.

Vo svojej práci som sa zamerala na daňové plánovanie právnickej osoby - spoločnosti s ručením obmedzeným na Slovensku. Práca je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola (teoretická) je zameraná na zmapovanie aktuálnej situácie daňového plánovania na Slovensku a tiež poukazujem na jeho špecifické možnosti daňového plánovania. Pri zostavovaní teoretickej časti som vychádzala z dostupnej knižnej literatúry, časopisov a internetových elektronických zdrojov. Využila som empirickú metódu pozorovania, teoretickú všeobecnú metódu abstrakcie a induktívno-deduktívnu metódu.

Na teoretickú časť nadväzuje druhá kapitola, v ktorej analyzujem právnické a fyzické osoby a ich využívanie daňového plánovania. Výsledok tohto výskumu som následne spracovala vypracovaním SWOT – analýzy a analýzy trhového prostredia pred začatím podnikania. Následne som zhromaždila možnosti daňového plánovania v nadväznosti na príležitosti a riziká podvojného účtovníctva s prihliadnutím na aktuálne znenia súvisiacich zákonov.

V tretej kapitole podávam návrhy najlepších postupov a techník daňového plánovania získaných na základe výskumu formou komparačnej analýzy. Na záver tejto kapitoly som navrhla najúčinnnejšie spôsoby a ich implementáciu do daňovej plánovania právnickej osoby - spoločností s ručením obmedzeným.

V závere mojej práce som zhodnotila splnenie cieľa a praktické využitie mojej práce.

1 Teoretické východiská skúmania daňového plánovania a aplikácia

Základnou funkciou manažmentu podniku od ktorej do veľkej miery závisí účinnosť celého komplexu riadiacich činností je plánovanie.

Plánovanie je dôležitým prvkom každého manažérskeho povolania z hľadiska firmy a tiež osobného tzn. každodenného sa vyrovnávania zo zodpovednosťou. Kľúčovou úlohou je vypracovanie cieľov na základe získaných vstupných informácií. Medzi základné vstupné informácie patrí rozlišovanie fyzickej osoby podnikateľa, právnickej osoby a forma spoločnosti.

Fyzická osoba je bežný občan, ktorý vystupuje sám za seba a nereprezentuje žiadnu organizáciu. Spôsobilosť na právne úkony získava fyzická osoba z dovŕšením dospelosti, teda plnoletosťou. Občan, ktorý podniká ako fyzická osoba je živnostník alebo Samostatne zárobkovo činná osoba, teda SZČO.

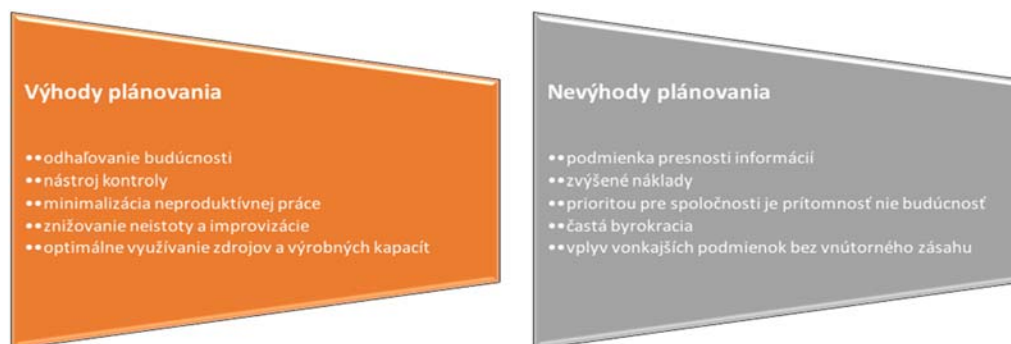
V podnikaní spočíva základný rozdiel medzi fyzickou a právnickou osobou v tom, že fyzická osoba ručí za svoje prípadné neúspechy v podnikaní celým svojim majetkom.

Porovnanie FO a PO:

	Fyzická osoba - podnikateľ	Právnická osoba - Sro
Legislativa	Zákon o živnostenskom podnikaní §1-81	Obchodný zákonník §105-153
Počet zakladateľov	Jeden vlastník FO a PO	Minimálna 1 osoba FO alebo PO maximálne 50 spoločníkov
Založenie	Rozhodnutím fyzickej alebo právnickej osoby	Zakladateľskou listinou platí pre jednu osobu; Spoločenskou zmluvou, platí pre viac osôb.
Vznik	Dňom ohlásenia na živnostenskom úrade	Zápisom do Obchodného registra
Vklad spoločníka	Nepovinný	Povinnosť vložiť vklad minimálne 750EUR
Základné imanie	Nepovinné	Minimálne vo výške 5.000 EUR
Rezervný fond	Nepovinný	Povinný, minimálna výška je stanovená zákonom
Ručenie	Neobmedzené - podnikateľ ručí celým svojím majetkom	Spoločnosť ručí celým svojím majetkom; spoločníci ručia len do výšky svojich nesplatených vkladov

Proces daňovej optimalizácie sa uskutočňuje daňovým plánovaním a riadením základu dane, prípadne hospodárskeho výsledku daňového subjektu.

Základným nástrojom znižovania rizika je plán. Odborník vie, že aj ten najhorší plán je vždy lepší ako žiadny plán.

Zdroj:vlastné spracovanie, 2017

Základným pilierom daňovej prevencie vo svetle potenciálnych účtovných, finančných a ekonomických rizík je daňové plánovanie. Prudko a dynamicky sa vyvíja a inovuje a je legitímnou časťou finančného manažmentu. Zodpovední a obozretní budú neustále využívať jeho možnosti, bez ohľadu na daňový systém a výšku daňových sadzieb.

Reťazec daňového plánovania spoločnosti:

⇒ *misia* – získanie know-how spoločnosti, ktoré pozitívne vplyva na výšku daňového zaťaženia. Vytvorenie súhrnu rôznych ekonomických a právnych opatrení s cieľom hradiť čo možno najnižší objem priamych, nepriamych daní a ďalších povinných platieb, ktoré musí subjekt v súlade so zákonom platiť štátu;

⇒ *vízia* – konkurenčne seriózna a efektívna spoločnosť, tzn. vysporiadané záväzky voči štátnej správe a partnerom včas a v správnej výške;

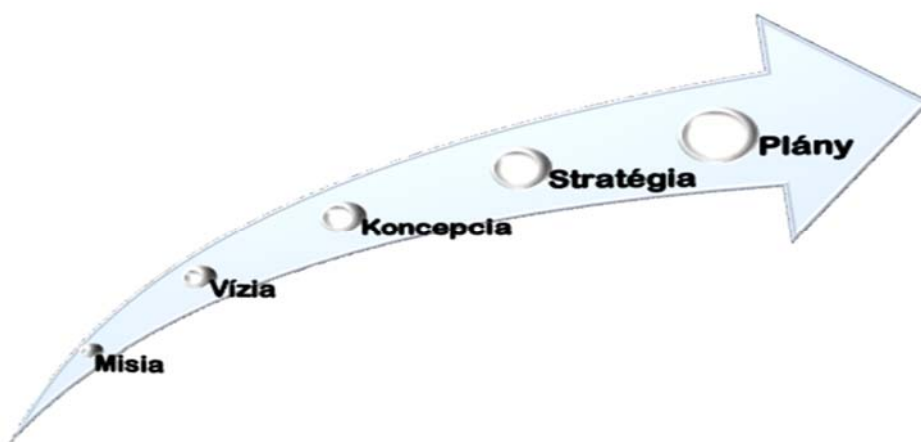
⇒ *koncepcia* – vzhľadom na právnu subjektivitu, predmet podnikania, výšku obratu, hmotného majetku zaplatiť v časovom harmonograme čo najnižšie dane a nenarušiť pritom ekonomický vývoj spoločnosti;

⇒ **stratégia** – vytvorenie vlastnej daňovej stratégie v súlade s platnou legislatívou a zníženie daňových povinností spoločnosti na minimum v súlade s „duchom“ zákona;

⇒ **plány** - krátkodobé –porovnávanie príjmov a výdavkov podniku v cash flow pláne. Následné odchýlky analyzovať a zisťovať príčiny. Strednodobé – daňové plány v časovom horizonte 1 až 5 rokov. Získavajú sa porovnávaním a analyzovaním dosahovaných výsledkov spoločnosti, pôvodných cieľov a následných vyhodnotení.

Dlhodobé – plány sa zameriavajú na investície spoločnosť. Zahŕňa v sebe rozhodnutia o potrebe kapitálu, štruktúre zdrojov krytia a spôsobe financovania.

Obrázok 1 – Ret'azec daňového plánovania

Zdroj:vlastné spracovanie, 2017

Vypracovanie si cieľov je kľúčovou úlohou daňového subjektu v plánovaní. Pri ich zostavovaní si podnik kladie základy budúceho stavu a od toho sa zohľadňujú rôzne faktory finančného a daňového charakteru a tendencie ich rozvoja. Rozhodovanie o rôznych stránkach budúcich činností v daňovom plánovaní interpretujeme ako proces prijímania rozhodnutí. Pre vytváranie kvalitných daňových plánov je potrebné vypracúvať rôzne varianty podľa hospodárskeho výsledku, daňového zaťaženia, finančnej situácie podniku a vybrať najideálnejší. Informačné vstupy plánovacieho procesu sú východiskom plánovania. Sú to predovšetkým:

- ⇒ informácie o daňovom systéme v Slovenskej republike,
- ⇒ možnosti daňového plánovania,
- ⇒ minimálna výška daní, ktoré daňový subjekt musí zaplatiť.

Napriek uvedeným skutočnostiam v mnohých ohľadoch daňové plánovanie balansuje medzi vyhýbaním sa daňovým povinnostiam a daňovými únikmi. Aby spoločnosť neprekročila hranice nelegálnom musí eliminovať riziká. Jednou z možností je štúdium dostupnej odbornej literatúry a odborných článkov, ktoré sa venujú problematike daňového plánovania v Slovenskej republike a technológii nie je veľa ale

nachádzajú sa predovšetkým v odborných časopisoch ako sú DUO, Dane a účtovníctvo, Daňový a účtovný poradca podnikateľa, Poradca, Daňový špeciál, ÚAD atď. V kombinácii s využitím služieb certifikovaného daňového poradcu, absolvovaním školení spoločnosť prispieva k predchádzaniu daňových sporov.

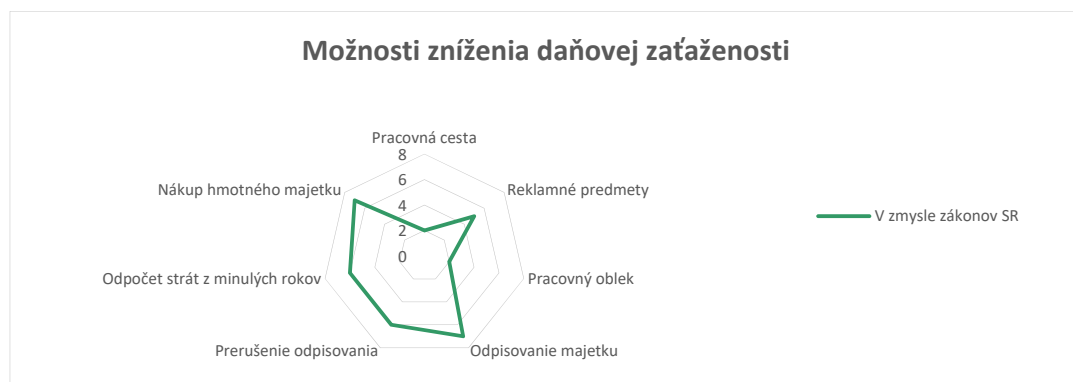
Daňové riziká:

Daňové riziká		
Druh	Popis	Dôsledok - zvýšené náklady
Transferové oceňovanie	Základom je princíp nezávislého vzťahu. Podstatou transferového oceňovania je overenie, či cena tovaru, služieb, majetku a pod. uplatnená v transakciách medzi závislými osobami je obdobná, resp. čo najviac totožná s cenou, ktorú by si medzi sebou dohodli nezávislé osoby v porovnateľných transakciách za porovnateľných podmienok.	Vypracovanie transférovej dokumentácie, ktorá dokazuje, že ceny medzi spriaznenými osobami nemajú neprimerané odchýlky od tržových cien.
Správna archivácia dokladov	Doklady s registračnej pokladne pri nesprávnom skladovaní a na sľinku vyblednú. V prípade daňovej kontroly je dokazovanie totožnosti zaúčtovaného výdavku a reálneho výdavku ťažko dokázateľná	Kopírovanie dokladov hneď po vystavení, aby sa spoločnosť nemusela dokazovať opodstatnenosť daňových nákladov
Doklady o realizácii úhrad	Faktúry, ktoré sú vystavené v zdaňovacom období síce patria do nákladov, ale v prípade, že nie sú uhradené do lehoty splatnosti spoločnosť dodaných.	V zdaňovacom období v ktorom takáto skutočnosť nastala má spoločnosť zvýšené daňové náklady.
Daňová licencia	Bez ohľadu na hospodársky výsledok musí spoločnosť platiť minimálne výšku daňovej licencie, ktorej výška je závislá od obratu spoločnosti	Pre začínajúce spoločnosti v prvých rokoch pôsobenia môžu mať tieto licencie negatívne dôsledky a to predovšetkým v prípade, že spoločnosť nemá na ich úhradu.

Výsledkom, všetkých uvedených daňových rizík sú zvýšené náklady spoločnosti.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame jednotlivé piliere resp. body podľa dôležitosti a najbezproblémovejšej obhajoby. Každý z pilierov je hodnotený v číselnej škále od 1 po 7, pričom 1 je najnižšia a 8 najvyššia hodnota.

Graf – Možnosti zníženia daňovej zaťaženia

Zdroj: vlastné spracovanie, 2017

Analýza grafu poukazuje na najmenej rizikové možnosti zníženia daňovej zaťaženia v procese daňového plánovania a to využitie nákupu hmotného majetku a jeho odpisovanie ako najdôležitejšie piliere. Ako druhý najdôležitejší pilier je odpočet strát z minulých rokov, s ktorým veľmi úzko súvisí aj prerušenie odpisovania majetku. Nákup reklamných predmetov je tiež jeden z dôležitých pilierov.

Z pohľadu daňovej obhajoby označujem piliere pracovnej cesty do dovolenkovej destinácii a nákupu pracovného obleku ako jedny z najrizikovejších ale nie nemožných, pokiaľ spoločnosť dodrží všetky odporúčané rady.

SWOT analýzu daňového plánovania a analýzu trhového prostredia pre začínajúceho podnikateľa či spoločnosť.

Silné stránky	Slabé stránky
* optimálne daňové zaťaženie * úspora dní s cieľom maximalizácie zisku * možnosť ďalšej investície ušetrených finančných prostriedkov * vlastné know-how daňového plánovania * získanie objektívnych daňových informácií * podrobnejší prehľad finančných tokov	* riziko porušenia zákona * finančná náročnosť vypracovania daňového plánu * podceňovanie služieb certifikovaných odborníkov * pokuty za nesprávnu interpretáciu zákonov * nedostatok kvalitnej odbornej literatúry * zvýšená byrokracia vo vypracovávaní interných daňových predpisov
Príležitosti	Ohrozenia
* výraznejšia motivácia domácich podnikateľských subjektov * efektívny výber daní * kvalitnejšia spolupráca finančnej správy s daňovými subjektami * jednoduchšie znenia daňových zákonov = jednoduchšia kontrola ich dodržiavania * stabilita daňových príjmov * zvýšenie daňovej istoty v štáte	* nestabilné daňové prostredie - častá zmena zákonov * vysoké daňové zaťaženie - odchod firiem do daňových rajov, resp. daňovo zvýhodnených krajín * nízka zrozumiteľnosť daňovej legislatívy * neúplná elektronizácia služieb zo strany štátu * neefektívne využívanie daní zo strany štátu * nedôvera k finančnej správe

Zdroj: *vlastné spracovanie, 2017*

Analýza trhového prostredia pre začínajúceho podnikateľa:

- prieskum trhu;
- vyplácanie príjmov z podnikania majiteľovi firmy;
- možnosť vstupu investora, resp. spoločníka;
- náklady potrebné na založenie podnikania a rýchlosť začatia podnikania;
- ručenie a ochrana osobného majetku podnikateľa;
- výška daňového a odvodového zaťaženia – porovnanie nám ukazuje nasledujúca tabuľka,
- náklady spojené s vedením účtovníctva a mzdovou agendou.

	FO	PO
Sadzba dane z príjmov	*19% < 176,8-násobok platného životného minima > 25%	*22% *od 01.01.2017 - 21%
Spôsoby uplatňovania daňových výdavkov	*paušálne výdavky	*skutočné výdavky - podvojné účtovníctvo
	*skutočné výdavky - vedenie jednoduchého alebo podvojného účtovníctva	
Možnosti zníženia základu dane o nezdaniteľné časti	*nezdaniteľná časť na živnostníka	*nie je možnosť uplatniť nezdaniteľné časti
	*nezdaniteľná časť na manžel/maželku	
	*dobrovoľné príspevky na starobné	
	*príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie	
Uplatnenie daňového bonusu	*živnostník si môže uplatniť daňový bonus na dieťa	*nie je možnosť uplatniť si daňový bonus
Využitie zisku	*živnostník si po zdanení môže zisk presunúť na osobný účet	*zdanení zisk nie je majetkom vlastníka spoločnosti a nie je možné ho použiť na osobnú potrebu

Na základe predchádzajúcich informácií získaných s odbornej literatúry a praxe navrhujeme desatoro pre spoločnosť, ktorá na trhu pôsobí už 5 rokov, ale nikdy predtým sa nevenovala daňovému plánovaniu.

Zamestnanie na dohodu študenta alebo dôchodcu	Nižšie odvody, bez nároku na stravné, dovolenku, PNku
Absolventská prax pre mladých ľudí	
Nákup dlhodobého hmotného majetku na začiatku roka	Odpisy sa v prvom roku krátiť podľa počtu mesiacov
Kombinácia daňových odpisov s odpočtom daňovej straty	Odpisovanie je možné skombinovať tak, aby spoločnosť neprišla o možnosť odpísať si daňovú stratu
Zvýšenie sumy na stravné pre zamestnancov	Príspevok na stravovanie pre zamestnancov je oslobodený od odvodov a pre zamestnávateľa sú daňovým výdavkom
Nákup reklamných predmetov pre klientov	Prekladmné predmety v cene do 17€ za kus sú nespochybniteľné daňové výdavky.
Príspevok na doplnkové dôchodkové sporenie - tretí pilier	
Zamestnanecké súťaže na podporu produktivity práce	Výhra zamestnanca do 350EUR ja oslobodená od dane a nepodlieha odvodom a pre zamestnávateľa je daňovým výdavkom, ak cieľom súťaže je podporiť produktivitu práce alebo efektivitu.
Zmeny v registri vykonávať elektronickým podpisom	Pri zmene v spoločnosti a následnom zápise do Obchodného registra sa opakovane platí poplatok. Ak tieto zmeny spoločnosť vykoná elektronicky súdne poplatky sa znižujú na polovicu.
Náklady na nevyfakturované dodávky	Spoločnosť má možnosť uplatniť si náklady na nevyfakturované dodávky. Sú to reálne náklady a nie tvorba rezerv. Na druhej strane musia splniť určité podmienky a to preukázanie skutočnosti, že sa jedná o nevyfakturované dodávky. Patria sem vyúčtovanie energií, poisťné, služby IT, prenájom priestorov alebo zariadení.
Odpísanie pohľadávok	Počas inventarizácie si spoločnosť preverí nedobitné pohľadávky od odberateľov. Odpis pohľadávok je daňovým výdavkom, ak ide o premlčanú pohľadávku zahrnutú do zdaniteľných príjmov a od lehoty splatnosti uplynulo vyššie 1.080 dní. Od 01.01.2016 je možný aj odpis príslušenstva pohľadávok.

Vytváranie daňových plánov vychádzajúc z predchádzajúcich teoretických a praktických skúseností by malo v sebe zahrňovať aj jednotlivé kroky priebežných kontrol a následnému predchádzaniu chýb z nesprávneho interpretovania si zákonov v aktuálnom znení. Nasledujúce kroky sú návrhom pre spoločnosť:

Záver

Daňové plánovanie spoločnosti s ručením obmedzeným v SR je premyslené usporiadanie transakcií a vzťahov a to za účelom minimalizácie daňových povinností prostredníctvom využitia daňových výhod povolených daňovými zákonmi. Znamená analyzovanie a zisťovanie všetkých legálnych možností, ktoré smerujú k zníženiu daňovej povinnosti spoločnosti v súčasnosti ale aj v budúcnosti. Hranica medzi zákonným a nezákonným využívaním daňových možností je veľmi tenká a často diskutabilná z pohľadu legálnosti či daňového úniku.

Cieľom práce bolo zmapovanie možností daňového plánovania v podmienkach SR v nadväznosti na príležitosti a riziká z podvojného účtovníctva, zmapovať využívanie daňového plánovania rôznymi typmi spoločností a navrhnúť najefektívnejšie východiská a zásady daňového plánovania spoločnosti s ručením obmedzeným.

Miernym sklamaním pri skúmaní podkladov v oblasti zákonov, možností a rôznych druhov podkladov, školení pre spoločnosti s ručením obmedzeným zameraných na daňové plánovanie bola ich reálna dostupnosť. Zároveň z množstva školení zameraných na daňovníctvo, ani jedno nebolo zamerané na daňové plánovanie. Vo všeobecnosti spoločnosti, daňoví poradcovia, považujú daňové plánovanie za svoje know – how, ktoré neprezentujú. Na druhej strane sme napriek častej zmene súvisiacich zákonov a nestabilite ekonomického a daňového prostredia našli ešte stále množstvo legálnych možností, ktoré môžu spoločnosti využívať.

V súčasnosti daňové plánovanie pre množstvo predovšetkým menších firiem je po stránke zvýšených nákladov na legálne znižovanie odvodovej zaťaženia v porovnaní s ušetrenými finančnými prostriedkami neperspektívne. V rámci nastavenia daňového plánovania treba klásť dôraz na presné určenie postupnosti krokov, dodržiavanie termínov a zodpovednosť zainteresovaných strán.

Prínosom pre teóriu z tejto práce vidíme v možnosti vypracovania odbornej literatúry s využitím získaných informácií, ktorá by sa stala pomôckou pri legálnom daňovom plánovaní nielen pre spoločnosti s.r.o. Na druhej strane získané podklady pre spoločnosti s.r.o. a vypracované praktické príklady sú pre vedenie spoločnosti prínosom ako vypracovať daňový plán aj na dlhšie obdobie ako 1 rok. Medzi najdôležitejšie z nich patria vypracovanie interných predpisov, uskutočňovanie priebežných daňových kontrol a využívanie služieb certifikovaných daňových poradcov.

Na záver môžeme konštatovať, že daňové plánovanie je štandardná metóda každého efektívne zmýšľajúceho finančného manažmentu. Spolupráca daňového plánovania medzi štátom a daňovými subjektami je neoddeliteľnou súčasťou každej trhovej ekonomiky.

Literatúra

[1] BABČÁK, V. 2012. *Slovenské daňové právo*. 23. publikácia. Bratislava. EPOS. 2012. 670 strán. ISBN 978-80-8057-971-5.

[2] BERGER, W. a kol. 2012. *Daň z pridanej hodnoty v príkladoch*. 1. vydanie. Bratislava. IURA EDITION. 2012. 207 strán. ISBN 978-80-8078-466-9.

[3] BURÁK, E. 2004, *Daňové plánovanie a daňové výdavky*. 43. publikácia. Bratislava. EPOS. 2004. 267 strán. ISBN 80-8057-612-2.

[4] MIHÁL, J. - MOTYČKOVÁ, J. 2017, *Odvody*, Vydanie, Bratislava, RELIA spoločnosť s ručením obmedzeným, 2017, 229 strán. ISBN 978-80-972306-2-3.

Kvalita pracovného života vo vybranom odvetví Slovenskej republiky

Monika NÉMETHOVÁ*

Abstract

In the work we characterize working life, we deal with the definition of work satisfaction and its influence on the work performance of employees and analysis of indicators of quality of working life of administrative staff of the Ministry of the Interior of the Slovak Republic in the field of information, communication, social cohesion and workplace relations, remuneration, education and motivation of employees, Working conditions, career growth opportunities, working time and leisure time.

Keywords: *quality of working life, job satisfaction, administrative staff*

Úvod

V práci sa budeme venovať kvalite pracovného života predstavujúcej špecifickú kategóriu kvality života. V prvej časti ju teoreticky vymedzíme, a zameriame sa na definovanie pracovnej spokojnosti, prostredníctvom ktorej je kvalita pracovného života najčastejšie skúmaná, pretože priamo vplýva na pracovnú výkonnosť zamestnancov. Cieľom práce je prieskum kvality pracovného života administratívnych pracovníkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky prostredníctvom analýzy vybraných indikátorov v oblasti informovanosti, komunikácie, sociálnej súdržnosti a vzťahov na pracovisku, odmeňovania, vzdelávania a motivácie zamestnancov, pracovných podmienok, možností kariérneho rastu, pracovného času a voľného času, ktorým sa budeme zaoberať v druhej kapitole.

1 Kvalita pracovného života

Kvalita pracovného života predstavuje špecifickú kategóriu kvality života, ktorá závisí od subjektívneho hodnotenia podmienok, v ktorých zamestnanci pracujú. Autori, ktorí sa zaoberajú touto problematikou, často uvádzajú nejednodné, čiastkové definície, ktoré zovšeobecňujú, prispôsobujú aktuálnym podmienkam a pri vysvetľovaní tohto pojmu zohľadňujú rôzne podnety.

*Bc. Monika Némethová, Katedra verejnej správy, Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave, Furdekova 16, 851 04 Bratislava,
e-mail: mnemethova04@gmail.com

Kvalita pracovného života sa ako mnohodomenziálna ucelená sústava názorov týka najmä pracovnej spokojnosti, znalostí, vzdelávania počas celého života, kariéry a jej rozvoja, rovnosti príležitostí, BOZP (bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci), organizovania práce, bilancie medzi prácou a životom, kultúry práce, a pod. Paleček kvalitu pracovného života považuje za neodmysliteľnú súčasť kategórie kvality života ako celku, pretože ľudia väčšinu svojho aktívneho života venujú najmä pracovným činnostiam.¹

Kvalita pracovného života môže priamo ovplyvňovať to, či je zamestnanec spokojný alebo nespokojný, čím sa podnecuje aj jeho chuť podať primeraný výkon v práci. Výkonnosť v práci pokladáme za jeden zo základných ukazovateľov úspešnosti organizácie.² V psychologických štúdiách je skúmaná najmä prostredníctvom pracovnej spokojnosti, ktorá zahŕňa všetky súčasti pôsobiace v určitej činnosti zahŕňajúcej rôzne osobnostné kritériá, hodnoty, základné fyzikálne činitele na pracovisku a pod.³

Pracovná spokojnosť zamestnancov je ovplyvňovaná pracovnými podmienkami a značne vplýva na ich bezpečné správanie. Ak je zamestnanec spokojný a plný sebavedomia, prispieva to k jeho vyššej zodpovednosti, iniciatíve a zosúladeniu sa s organizáciou, v ktorej pracuje.⁴

¹ PALEČEK, M. 2007. Vliv změn světa práce na kvalitu pracovního života. In *Svět práce a kvalita života v globalizované ekonomice*. s. 152

² COCULOVÁ, J. 2014. Analýza vybraných faktorov kvality pracovného života ako determinantov individuálnej výkonnosti. In *Manažment podnikania a vecí verejných*. s.

43

³ KOLLÁRIK, T. 2002. *Sociálna psychológia práce*. s. 124

⁴ ČADOVÁ, N. – PALEČEK, M. – ČERVENKA, J. 2006. *Jak je v Česku vnímaná práce*. s. 18

2 Kvalita pracovného života administratívnych pracovníkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

2. 1 Metódy prieskumu

Za najvhodnejšiu metódu identifikácie indikátorov kvality pracovného života zamestnancov sme považovali pozorovanie a aplikovanie dotazníkového prieskumu. Dotazník bol určený zamestnancom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, obsahoval dva typy uzatvorených otázok a niekoľko otvorených otázok. V prvom type uzavretých otázok si zamestnanci mohli vybrať jednu zo štyroch možností hodnotovej škály, prostredníctvom ktorej vyjadrili, do akej miery súhlasili, resp. nesúhlasili s uvedenými výroky, pričom 1 znamenala úplne súhlasím, 2 skôr súhlasím, 3 skôr nesúhlasím a 4 vôbec nesúhlasím. V druhom type uzatvorených otázok si zamestnanci mohli vo väčšine prípadov zvoliť iba jednu z ponúkaných možností, alebo poprípade uviesť svoju odpoveď pri možnosti iné. Dotazník bol rozdelený do piatich častí, podľa jednotlivých oblastí kvality pracovného života:

I. časť – o Vás

V tejto časti dotazníka sme sa zamerali na zber údajov o zamestnancoch pracujúcich v organizácii ako pohlavie, vek, najvyššie dosiahnuté vzdelanie a pod., aby sme dokázali porovnať rozličné skupiny respondentov.

II. časť – informovanosť, komunikácia a vzťahy na pracovisku

Obsahovala štyri otázky, ktoré boli zamerané najmä na prieskum kvality pracovného života zamestnancov v oblasti informovanosti, komunikácie, sociálnej súdržnosti a vzťahov na pracovisku, spory medzi zamestnancami a najčastejšie zdroje, z ktorých čerpajú informácie v súvislosti s plnením úloh.

III. časť – odmeňovanie, vzdelávanie a motivácia zamestnancov

Táto časť dotazníka bola zameraná najmä na prieskum kvality pracovného života zamestnancov v oblasti odmeňovania, vzdelávania a motivácie zamestnancov, na spokojnosť zamestnancov s výškou ponúkaného platu, možnosti finančného a nefinančného odmeňovania, ktoré by ich motivovali k vyšším pracovným výkonom a na prieskum najviac využívaných zamestnaneckých výhod poskytovaných zamestnancom MV SR.

IV. časť – pracovné podmienky

Zamerali sme sa tu najmä na spokojnosť zamestnancov s pracovnými podmienkami a na to, ako hodnotia prácu, ktorú vykonávajú, ako sú spokojní s materiálnym a technologickým vybavením pracoviska, jeho sociálnym a hygienickým zariadením a či vo svojej práci dokážu naplno využiť svoje vzdelanie a skúsenosti.

V. časť – ostatné

V tejto časti sme sa zamerali najmä na to, koľko času bežne zamestnanci strávia v práci, akým spôsobom a ako dlho sa bežne dopravujú do práce, či pracujú aj počas víkendov a sviatkov, aby sme zistili, či zamestnanci majú dostatok voľného času, ktorý by mohli využiť napríklad pre svoje ďalšie vzdelávanie, osobné záujmy (ako športové, kultúrne aktivity a pod.) a hlavne pre svoju rodinu. V závere dotazníka mohli zodpovedať otázky, v ktorých sme sa ich pýtali na príčiny spôsobujúce to, že premýšľali nad zmenou zamestnania, na to, čo ich v práci motivuje k lepším pracovným výkonom a nakoniec na ich návrhy a nápady na zmeny, ktoré by v práci uvítali, čo by mohli zlepšiť ich kvalitu pracovného života.

2. 2 Charakteristika organizácie a objektu skúmania

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je orgánom štátnej správy, je zriaďované zákonom Národnej rady Slovenskej republiky, riadené ministrom zodpovedajúcim za jeho činnosť. Členené je na sekcie, úrady, odbory a iné organizačné útvary ministerstva, ktoré sú postavené na ich úrovni.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre⁵:

- ochranu a správu štátnych hraníc a bezpečnosť osôb a majetku,
- ochranu verejného poriadku a ústavného zriadenia,
- bezpečnosť a plynulosť železničnej dopravy,
- bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky,
- súkromné bezpečnostné služby,
- vecí týkajúcich sa zbraní a streliva,
- otázky azylantov a odíedencov,
- vstup na územie SR a pobyt cudzincov na jej území,
- evidovanie obyvateľov,
- evidenciu cestných motor. a prípojných vozidiel,
- cestovné doklady, oprávnenia na vedenie motor. vozidiel a občianske preukazy,
- oblasť ochrany pred požiarmi,
- integrovaný záchranný systém,

⁵ MV SR : Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre. [online].

- vojnové hroby,
 - oblasť civilnej ochrany,
 - Policajný zbor a Hasičský a záchranný zbor,
 - štátne symboly, heraldický register, archívy a registratúry,
 - štátne občianstvo, matričné veci,
 - všeobecnú vnútornú správu – vrát. územného a správneho usporiadania SR,
 - živnostenské podnikanie,
 - zhromažďovanie a združovanie, registráciu niekt. PO, ktoré ustanovuje zákon,
 - organizačné zabezpečenie referenda,
 - organizačné zabezpečenie volieb:
- do Národnej rady Slovenskej republiky,
 - prezidenta Slovenskej republiky a ľudového hlasovania o jeho odvolaní,
 - do orgánov územnej samosprávy,
 - do Európskeho parlamentu,
 - oblasť povoľovania verejných zbierok,
 - koordinovanie výkonu štátnej správy, ktorá je uskutočňovaná obcami, VÚC a orgánmi miestnej štátnej správy,
 - koordináciu vzdelávania zamestnancov obcí a VÚC, ktoré plnia úlohy štátnej správy.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky má široký rozsah pôsobnosti, zabezpečuje rôznorodé činnosti, je členené na množstvo inštitúcií, a preto zamestnáva aj obrovský počet zamestnancov – t. j. v počte okolo 35 000, z ktorých, podľa prehľadu o plnení limitu počtu zamestnancov, miezd, platov, služobných príjmov a ostatných osobných vyrovnaní v kapitolách ŠR za rok 2011⁶, zo všetkých zamestnancov príslušníci Policajného zboru v štátnej službe tvoria približne 21 500 zamestnancov, príslušníci Hasičského a záchranného zboru a príslušníci Horskej záchrannej služby v štátnej službe tvoria približne 4 200 zamestnancov a zvyšok (približne v počte 9 300) tvoria administratívni pracovníci pracujúci vo verejnom záujme alebo v štátnej službe.

V našej práci sme sa zamerali predovšetkým na administratívnych pracovníkov pracujúcich vo verejnom záujme alebo v štátnej službe. Na dotazníkovom prieskume sa zúčastnilo celkom 59 respondentov – zamestnancov MV SR, pracujúcich ako administratívni pracovníci, ktorí odpovedali na otázky hodnotiace kvalitu pracovného života zamestnancov na pracovisku. Z toho, ako sme uviedli v tabuľke 1, bolo spolu 22 mužov a 37 žien.

Vo verejnom záujme pracovalo 9 mužov a 22 žien – spolu 31 zamestnancov a v štátnej službe 13 mužov a 15 žien – spolu 28 zamestnancov. Najväčší podiel zamestnancov tvorili ženy (62,7 % z 59 zamestnancov), z ktorých 37,3 % z 59

⁶ NR SR : Prehľad o plnení limitu počtu zamestnancov, miezd, platov, služobných príjmov a ostatných osobných vyrovnaní v kapitolách ŠR za rok 2011. [online].

zamestnancov pracovalo vo verejnom záujme a 25,4 % z 59 zamestnancov pracovalo v štátnej službe. Najnižší podiel zamestnancov tvorili muži (37,3 % z 59 zamestnancov),

z ktorých 15,3 % z 59 zamestnancov pracovalo vo verejnom záujme a 22,0 % z 59 zamestnancov pracovalo v štátnej službe. Z hľadiska dotazníkového prieskumu bolo viac zamestnancov pracujúcich vo verejnom záujme, ako v štátnej službe, pričom ženy boli častejšie pracujúce vo verejnom záujme ako muži, ktorí tvorili vyšší podiel z celkového počtu zamestnancov pracujúcich v štátnej službe.

Tabuľka 1 Štruktúra respondentov

	Muži		Ženy		Spolu	
	Počet	v %	Počet	v %	Počet	v %
vo verejnom záujme (VS)	9	15,3	22	37,3	31	52,5
v štátnej službe (ŠS)	13	22,0	15	25,4	28	47,5
spolu	22	37,3	37	62,7	59	100

Zdroj: vlastné spracovanie

2. 3 Zhrnutie výsledkov prieskumu

Cieľom práce bolo zanalyzovať vybrané indikátory v jednotlivých oblastiach kvality pracovného života zamestnancov na pracovisku. Podklady pre analýzu sme získali prostredníctvom dotazníka, ktorý bol určený administratívnym pracovníkom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pracujúcich vo verejnom záujme alebo v štátnej službe. Vo väčšine dotazníkových otázok, prostredníctvom ktorých sme hodnotili kvalitu pracovného života tejto skupiny zamestnancov, sme z hľadiska štruktúry respondentov

na mužov a ženy, či zamestnancov pracujúcich vo verejnom záujme a v štátnej službe, nezaznamenali výrazné rozdiely, a preto sme celý prieskum vyhodnocovali najmä z aspektu celkového počtu respondentov.

Z výsledkov v druhej časti dotazníka sme usúdili, že aj napriek tomu, že zamestnanci vedia, čo je základným poslaním (cieľom) organizácie, zdroje, z ktorých tieto informácie môžu čerpať, nie sú celkom dostupné a môžu mať problém ich vyhľadať. Zamestnávateľ, poprípade aspoň nadriadení, by mali venovať dostatok pozornosti tomu, aby všetci zamestnanci mali pri vykonávaní úloh dostatok informácií a zabezpečiť im všetky zdroje, z ktorých môžu informácie čerpať. Mohla by sa tým podstatne zvýšiť kvalita aj efektívnosť ich pracovného výkonu.

Niektorí zamestnanci nemajú pocit, že by sa nadriadení zaujímali o ich názory, či nápady. S tým môžu súvisieť zastarané metódy riadenia organizácie, stereotyp práce a pod., ktoré spomaľujú jej jednotlivé pracovné procesy. Organizácia tým môže prichádzať o cenné myšlienky, ktoré by mohli pomôcť napríklad pri riešení projektov.

Vzťahy medzi zamestnancami na rovnakej úrovni riadenia sú rôznorodé, ovplyvňované jednotlivými povahami zamestnancov, a preto sme len jednoducho usúdili, že vzťahy medzi kolegami na pracovisku sú dobré, väčšina zamestnancov si spolu rozumie a sú spokojní s komunikáciou medzi sebou, majú pocit, že spolu tvoria dobrý kolektív, ktorý by zmeniť nechceli, až na pár výnimiek, ktorým by pravdepodobne prospela zmena pracoviska z vlastnej iniciatívy. V prípade, ak sú nespokojní zamestnanci neprispôsobiví, vyvolávajú medzi kolegami konflikty, či nedokážu spolupracovať s ostatnými kolegami, je na zvážení vedenia organizácie, či ich preradí na iné pracovné miesto alebo rozviaže pracovný pomer, aby tieto jednotlivé prípady neohrozovali spokojnosť ostatných zamestnancov v tomto smere.

Z celkového hľadiska boli respondenti v tejto časti prieskumu najspokojnejší s komunikáciou so svojim priamym nadriadeným, ktorý im vždy rád poradí aj pomôže, ak majú problém pri plnení svojich pracovných úloh. Zamestnanci boli taktiež spokojní aj s komunikáciou medzi kolegami, pretože vedia, že sa na nich môžu obrátiť v prípade, ak potrebujú poradiť alebo pomôcť pri plnení pracovných úloh. S týmto hodnotením priamo súvisí aj fakt, že zamestnanci za najčastejší zdroj svojich informácií pri plnení pracovných úloh pokladajú priamu komunikáciu s nadriadeným a ako druhý najčastejší zase kolegov. Väčšina respondentov uviedla, že sa nikdy nedostala do konfliktu s kolegom alebo nadriadeným. Ak áno, boli to najčastejšie len drobné výmeny názorov, ktoré vyriešili konzultáciou, či prostredníctvom dobrých argumentov.

Z výsledkov tretej časti dotazníka vyplynulo, že sa väčšina zamestnancov priklonila k tomu, že organizácia neponúka dobrú perspektívu pre kariérny rast. V tejto organizácii sú zamestnanci dlhé roky zamestnaní stále na rovnakej pozícii, je tu veľmi veľa vysoko vzdelaných ľudí, ktorí majú vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa a nie je dostatok voľných pracovných miest na vyšších pracovných pozíciách, kde by toto svoje vzdelanie mohli naplno využiť. Obsadenosť týchto pozícií závisí ale najmä od rozhodnutia generálnych riaditeľov, ktorí sú do funkcie zvolení ministrom riadiacim celé ministerstvo a zodpovedajúcim za jeho činnosť. Čo sa týka odborných školení, zamestnanci by radi prijali viac odborných školení vo vyššej kvalite, než boli doposiaľ poskytované, ktoré by naozaj dokázali naplno využiť pri výkone svojej pracovnej činnosti.

Výška mzdy je najväčším kameňom úrazu, ktorý najviac znižuje kvalitu pracovného života tejto skupiny pracovníkov. Mzdu pokladajú za podpriemernú, ktorá nedokáže pokryť všetky ich osobné, ani rodinné finančné potreby, nepovažujú ju ani za primeranú k ich vzdelaniu, kvalifikácii a výsledkom, ktoré v práci dosahujú. Vyššia mzda, vyššie odmeny, lepšie osobné ohodnotenie – to boli najčastejšie návrhy na zmeny a najčastejšie dôvody, ktoré zamestnanci uvádzali ako príčiny toho, že uvažovali nad zmenou práce. Mzda predstavuje najvýznamnejší nástroj zvyšovania spokojnosti zamestnancov a zamestnávateľ ňou môže priamo pôsobiť na zvyšovanie efektivity, produktivity, výkonnosti aj kvality vykonávanej práce.

Z výsledkov štvrtej časti dotazníka vyplynulo, že sa respondenti rozdelili na dve skupiny, z ktorých jedna skupina považuje svoju prácu za skôr náročnú, najmä stresujúcu a druhá nie. Termínovanosť a narastajúce množstvo pracovných úloh,

poprípade náležitostí jednotlivých úloh, ktoré musia zamestnanci splniť alebo dodržať, nedostatok voľného času na svoju rodinu a záujmy pokladáme za niektoré z hlavných faktorov, ktoré spôsobujú to, že zamestnanci považujú svoju prácu za náročnú a stresujúcu.

Zamestnanci v podstate môžu sami rozhodovať o tom, ako môžu robiť svoju prácu, ak ju vykonávajú v súlade s platnou legislatívou, nariadeniami, usmerneniami a pod. Zamestnávateľ by mal zvážiť modernejšie technologické vybavenie (napr. pre každého telefón, ktorý by každému zobrazoval meno a číslo volajúceho s možnosťou zobrazenia zmeškaných hovorov, aby sa zaistila lepšia a rýchlejšia komunikácia a dostupnosť zamestnancov) aj rýchlejšie pracujúci systém.

Záver

Cieľom práce bol prieskum kvality pracovného života administratívnych pracovníkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky prostredníctvom analýzy vybraných indikátorov jej jednotlivých oblastí.

Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že zamestnávateľ, by mal venovať dostatok pozornosti tomu, aby mali všetci zamestnanci pri vykonávaní úloh dostatok informácií a zabezpečiť im všetky zdroje, z ktorých môžu informácie čerpať. Výška mzdy je najväčším kameňom úrazu, ktorý najviac znižuje kvalitu pracovného života tejto skupiny pracovníkov. Mzdu pokladajú za podpriemernú, ktorá nedokáže pokryť všetky ich osobné, ani rodinné finančné potreby, nepovažujú ju ani za primeranú k ich vzdelaniu, kvalifikácii a výsledkom, ktoré v práci dosahujú. Vyššia mzda, vyššie odmeny, lepšie osobné ohodnotenie – to boli najčastejšie návrhy na zmeny a najčastejšie dôvody, ktoré zamestnanci uvádzali ako príčiny toho, že uvažovali nad zmenou práce. Polovica respondentov považovala svoju prácu za skôr náročnú, najmä stresujúcu. Termínovanosť a narastajúce množstvo pracovných úloh, poprípade náležitostí jednotlivých úloh, ktoré musia zamestnanci splniť alebo dodržať, nedostatok voľného času na svoju rodinu a záujmy pokladáme za niektoré z hlavných faktorov, ktoré spôsobujú to, že zamestnanci považujú svoju prácu za náročnú a stresujúcu. Zamestnávateľ by mal zvážiť modernejšie technologické vybavenie (napr. pre každého telefón, ktorý by každému zobrazoval meno a číslo volajúceho s možnosťou zobrazenia zmeškaných hovorov, aby sa zaistila lepšia a rýchlejšia komunikácia a dostupnosť zamestnancov) a zvážiť by mal aj rýchlejšie pracujúci informačný systém.

Prostredníctvom kvantitatívneho prieskumu kvality pracovného života v organizácii sme analyzovali vybrané indikátory a identifikovali najproblematickejšie oblasti, v rámci ktorých by sme odporučili zamestnávateľovi, aby uskutočnil kvalitatívny prieskum spokojnosti zamestnancov pre zistenie hlbšej podstaty problémov. Mzda predstavuje najvýznamnejší nástroj zvyšovania spokojnosti zamestnancov a zamestnávateľ ňou môže priamo pôsobiť na zvyšovanie efektivity, produktivity, výkonnosti aj kvality vykonávanej práce. Predpokladáme, že ak by sa v organizácii aspoň zaviedli vyššie mzdy a zamestnalo viac pracovníkov, administratívni pracovníci Ministerstva vnútra Slovenskej republiky by tvorili skupinu veľmi spokojných zamestnancov, ktorých práca, ktorú vo väčšine prípadov pokladajú za primeranú k svojmu vzdelaniu a skúsenostiam, baví a majú ju radi.

Literatúra

[1] COCULOVÁ, J. 2014. Analýza vybraných faktorov kvality pracovného života ako determinantov individuálnej výkonnosti. In *Manažment podnikania a vecí verejných*. Bratislava : Slovenská akadémia manažmentu. ISSN 2453-8167, 2014, IX. roč., č. 26, s. 43 – 49.

- [2] ČADOVÁ, N. – PALEČEK, M. – ČERVENKA, J. 2006. *Jak je v Česku vnímána práce*. Praha : Sociologický ústav Akademie Věd ČR, Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2006. 228 s. ISBN 80-7330-103-2.
- [3] KOLLÁRIK, T. 2002. *Sociálna psychológia práce*. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2002. 192 s. ISBN 80-223-1731-4.
- [4] PALEČEK, M. 2007. Vliv změn světa práce na kvalitu pracovního života. In *Svět práce a kvalita života v globalizované ekonomice*. Praha : Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i. ISBN 978-80-86973-45-6, 2007, 2. vyd., s. 152-163.
- [5] MV SR: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre. [online]. [cit. 16.4.2017]. Dostupné na: http://www.minv.sk/?urad_MV.
- [6] NR SR: Prehľad o plnení limitu počtu zamestnancov, miezd, platov, služobných príjmov a ostatných osobných vyrovnaní v kapitolách ŠR za rok 2011. [online]. [cit. 16.4.2017]. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/Download.aspx?DocID=366411>.

Migrácia a jej súčasné výzvy

Bohdana VERBYCH*

Migration and its current challenges

Abstract

This thesis is devoted to analyze international migration at the level of the European Union and third countries. Thesis more detailed defines development of the legislative framework of migration policies in the European Union and the security strategies and the institutions that significantly contribute to the management of migratory flows to the EU. The main target is to define a coherent and comprehensive look at the issue of migration and to analyze the development of external migration policies of the European Union to the present, when Europe is hit by massive migration flows of persons from third countries. The secondary target of this work is to evaluate the consequences, opportunities and risks that international migration can bring. Particular attention is dedicated to the European migration crisis and the main migration routes that are in close relation in the meaning of the creation of the migration crisis, as well as positive and negative impacts, including the issue of granting asylum and citizenship of the EU with regard to the Slovak Republic for the target countries resulting from migration. In conclusion are presented recommendations of the author that were made by analyzing the range of relevant sources.

Keywords: *international migration, migration policy, the european migration crisis, migration flows*

Úvod

„Európa zažíva jednu z najvýznamnejších prílivových vln migrantov a utečencov vo svojej histórii. Vytlačení občianskou vojnou a terorom a priťahovaní príslubom lepšieho života, stovky tisíc ľudí, ktorí utiekli zo Stredného východu a z Afriky, riskujú svoje životy na ceste.“

Práca sa svojim obsahom špecializuje na jednu z najaktuálnejších tém spoločenského diania, a to migračnou politikou na úrovni Európy a tretích krajín. Dôležitosť tejto témy je podložená neustálym reagovaním na vzniknuté podnety a hľadaním nových riešení v oblasti prisťahovalectva, azylu, riadenia migrácie až do samotného spoločenského diania v jednotlivých krajinách Európskej únie. Potrebu venovať pozornosť tejto téme podporuje aj skutočnosť, že Slovenská republika je

* Bc. Bohdana Verbych, Katedra verejnej správy, Ústav verejnej správy, Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave, Furdekova 16, 851 04 Bratislava

členským štátom Európskej únie, ktorá pokladá za jeden z fundamentálnych princípov jej fungovania slobodný pohyb obyvateľov v rámci členských krajín. Tu je dôležité sa zamyslieť nad samotnými konzekvenciami migrácie a jej pozitívnych, alebo negatívnych efektoch, ktoré môžu vyústiť až do nežiaduceho a nekontrolovateľného javu v členských štátoch Európskej únie.

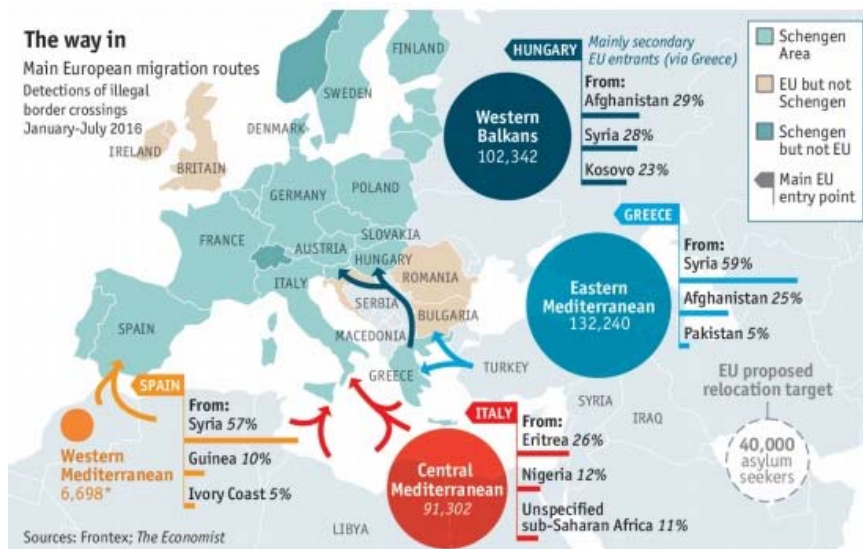
V posledných dekádach sa objem medzinárodnej migrácie neustále zvyšoval a prognóza do budúcich rokov naďalej predpokladá jej nárast. Čoraz viac a viac ľudí sa rozhoduje opustiť svoje rodné bydlisko a skúšajú nájsť šťastie niekde inde, kde existuje viac potenciálnych možností zamestnať sa a zlepšiť svoju životnú úroveň. Možnosti, ktoré vznikajú so silnejúcou globalizáciou samozrejme migráciu ľudí len uľahčujú, pretože jednotlivé krajiny sa stávajú čoraz viac otvorenejšie a možnosť získania medzinárodných skúseností majú pre ľudí neustále vyššiu hodnotu. Migrujúca masa osôb so sebou taktiež prináša aj rôzne kultúrne zvyklosti a tradície, ale okrem toho môžu na cieľovú krajinu preniesť aj negatívne dopady, napr. nelegálnu zamestnanosť alebo zvýšenú kriminalitu. Keďže tento jav zásadne ovplyvňuje napríklad situáciu na trhu práce, demografické rozloženie obyvateľstva a v konečnom dôsledku aj samotný ekonomický vývoj štátu vysielajúceho aj cieľového, verím, že si tento fenomén zaslúži, najmä v kontexte dnešných dní, zvýšenú pozornosť. Pri hlbšom zamyslení sa, migračný fenomén je signifikantne umožnený ako je už vyššie avizované jednotnou Európou, ktorá nebola a ešte stále nie je dostatočne pripravená na masy prisťahovalcov. Jednotný vnútorný trh Európskej únie je založený na štyroch základných slobodách, súhrnne označovaných ako voľný pohyb, a to osôb, tovaru, služieb a kapitálu. Predovšetkým význam voľného pohybu osôb nadobúda v celej Európskej únii stále väčšieho rozsahu a dôležitosť. Samotná téma fenoménu migrácie a mobility je témou veľmi rozsiahlou a komplikovanou, s mnohými faktormi a súvislosťami, ktoré ju ovplyvňujú.

Cieľom práce je predloženie uceleného a komplexného pohľadu na problematiku migrácie v Európe, pričom sa práca zameriava na analýzu vývoja vonkajších migračných politík Európskej únie vo vzťahu voči tretím krajinám, ďalej zhodnocuje fakty, príležitosti a riziká, ktoré so sebou migrácia môže prinášať pre cieľové ekonomiky a spoločnosti so zreteľom na Slovenskú Republiku. Práca zodpovedá otázky na tému „Európska migračná kríza“ a objasňuje jeden z hlavných prístupov k riešeniu krízy, a to ochranu vonkajších hraníc Schengenského priestoru, ktoré sú neustále ilegálne prekračované. Poukazuje sa aj na hlavné migračné toky, resp. aké cesty využívajú migranti k nelegálnemu vstupu na územie EÚ.

1 Cesta do Európy a hlavné migračné trasy

Na nasledujúcej ilustrácii sú znázornené najvyťaženejšie prístupové migračné trasy do Európy, využívané ilegálnymi migrantmi. Podľa agentúry Frontex migranti z Afriky, Blízkeho východu a Ázie často využívajú až 8 migračných trás do Európy, najvyužívanejšie sú centrálna stredomorská trasa, východná stredomorská trasa a západná balkánska trasa.

Obrázok 1 Hlavné migračné trasy smerované do Európy v roku 2016

Zdroj: THE ECONOMIST. 2016. Asylum-seekers, economic migrants and residents of all stripes fret over their place.

Centrálna stredomorská trasa

Treťou najvyužívanejšou trasou bola v roku 2015 centrálna stredomorská trasa, hoci počet migrantov plávajúcich do Talianska na ostrovy Lampedusa, Linosa, alebo na Maltu klesol oproti roku 2014 o 17 000 na konečných 154 000 migrantov. Za poklesom stojí hlavne presun Sýrčanov na východnú stredomorskú trasu a nedostatok lodí, ktorými disponovali pašeráci koncom roka. Pašerácke siete sú stále pevne zavedené v Líbyi, kde sa migranti zhromažďujú pred plavbou cez more. Najpočetnejšími národmi na tejto migračnej trase boli v roku 2015 Eritrejčania, Nigérijčania a Somálčania.

Východná stredomorská trasa

Počet migrantov na východnej stredomorskej trase bol v roku 2015 oproti roku 2014 sedemnásťkrát vyšší, presným počtom 885 000 tisíc. Väčšina migrantov na tejto trase prišla na jeden z gréckych ostrovov, väčšinou Lesbos. V decembri 2015 agentúra Frontex zosilnela operáciu Poseidon zaslaním ďalších úradníkov a plavidiel do oblasti gréckych ostrovov. V tomto roku boli migranti na tejto trase najčastejšie zo Sýrie, Afganistanu a Somálska. Stále väčší počet migrantov pochádza zo subsaharskej Afriky.

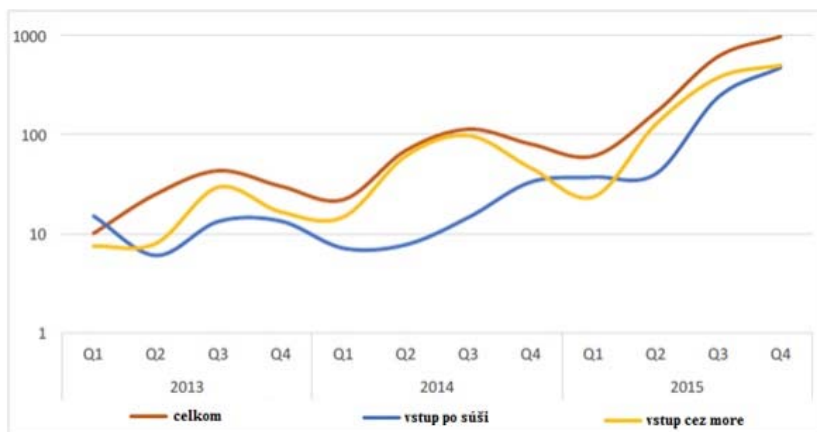
Západná balkánska trasa

Na západnej balkánskej trase bolo zaznamenaných 764 000 nelegálnych prekročení hraníc migrantmi. Oproti roku 2014 bol počet migrantov na tejto trase

šestnásťnásobne vyšší, čo viedlo k bezprecedentnému množstvu migrantov usilujúcich sa o opätovné vstúpenie do západnej časti EÚ cez Srbské a Maďarské. Maďari v septembri zareagovali výstavbou plotu na hraniciach práve so Srbskom, migranti ale plot obchádzali a do Maďarska vstupovali cez chorvátske územie. V októbri tak Maďari dokončili plot aj na hraniciach s Chorvátskom. Najčastejšími národmi na tejto trase sú Sýrčania, Iračania a Afganci. Nelegálnu migráciu by mohli znížiť humanitárne víza, ktoré zatiaľ ale európske štáty príliš nevyužívajú.¹ Balkánska trasa bola v marci 2016 uzatvorená. Uzavretie balkánskej trasy spôsobilo, že v Grécku zostali tisíce migrantov. Situáciu v Grécku by mala uľahčiť zmluva medzi EÚ a Tureckom uzavretá pár dní po uzatvorení balkánskej trasy. Späť do Turecka, odkiaľ sa migranti vypravujú do Grécka, budú vrátení všetci neregulárni migranti.²

Ilegálne prekročenie vonkajšej hranice EÚ

Graf 1 Počet osôb podľa ilegálneho spôsobu prekročenia vonkajších hraníc EÚ mimo hraničných prechodov za obdobie Q1 / 2013 - Q4 / 2015 (v tis.)

Zdroj: Vlastné spracovanie. FRONTEX. 2016. (FRAN: Q4/2013, Q4/2014, Q4/2015).

Graf vypovedá, že členské štáty za rok 2015 vykázali kumulatívne viac ako 1,82 mil. záznamov o ilegálnom prekročení vonkajších hraníc EÚ príslušníkov tretích krajín. Tento počet bol šesťkrát vyšší ako za rok 2014 a historicky sa jednalo o najvyšší počet ilegálnych prechodov vôbec v rámci EÚ. Každý jednotlivý mesiac sa vyznačoval rekordnými počtami a v júli 2015 prekonal ilegálne pohyby cez vonkajšie hranice 100 000 osôb za mesiac. Pre porovnanie, vo štvrtom štvrtroku roku 2014 prekročilo ilegálne hranice EÚ 79,8 tis. osôb, v rovnakom období roku 2015 už 978,3 tis. osôb.³ Ale ako sama EÚ priznáva, systém monitorovania týchto indikátorov narazil na svoje

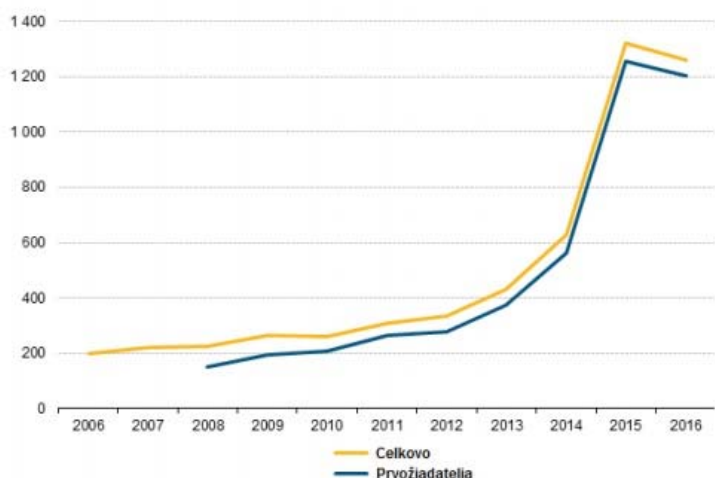
¹ FRONTEX. 2016. Migratory routes map.

² BBC. 2016. Migrant crisis: Angela Merkel condemns closure of Balkan route.

³ FRONTEX. 2016. (FRAN: Q4/2013, Q4/2014, Q4/2015).

kapacity a naďalej nie je možné detailnejšie a presnejšie sledovať počty migrantov smerujúcich na územie Únie. Existujú už len odhady celkových počtov. Podľa agentúry FRONTEX bolo najviac prechodov zaznamenaných na Západnej balkánskej trase (885 236 osôb), najčastejšie medzi Tureckom a Gréckom vo východnej časti Egejského mora, kde najpočetnejšími štátnymi príslušníkmi boli skupiny osôb zo Sýrie, Afganistanu a Iraku. Prehľad žiadateľov o azyl v štátoch EÚ Ako ilustruje nasledujúci graf s počtom žiadostí o azyl do členských krajín EÚ, tak rástol pomerne konštantným tempom od roku 2006 až do roku 2010. Od roku 2011 bol zaznamenaný mierne vyšší nárast, a to v dôsledku tzv. Arabskej jari. V roku 2014 bol zaznamenaný takmer 50% nárast počtu imigrantov do členských krajín EÚ oproti predchádzajúcemu roku 2013. Avšak to, čo sa udialo v roku 2015 nemalo obdoby. Samotný graf s počtom žiadostí o azyl do členských krajín EÚ demonštruje priam skokovitý nárast o takmer 100 %. Jedná sa o kombináciu tzv. push a pull faktorov, ako napríklad pretrvávajúce násilie a nestabilita, zhoršenie podmienok v provizórnych táboroch, v geograficky blízkych krajinách, kde utečenci žiadali o azyl po prvýkrát (Libanon, Jordánsko, Turecko), geopolitické zmeny, či nedostatok pracovných príležitostí či nemožnosť zapísať väčšinu detí utečencov do školy.⁴

Graf 2 Počet žiadostí o azyl v EÚ 28 v rokoch 2006 - 2016

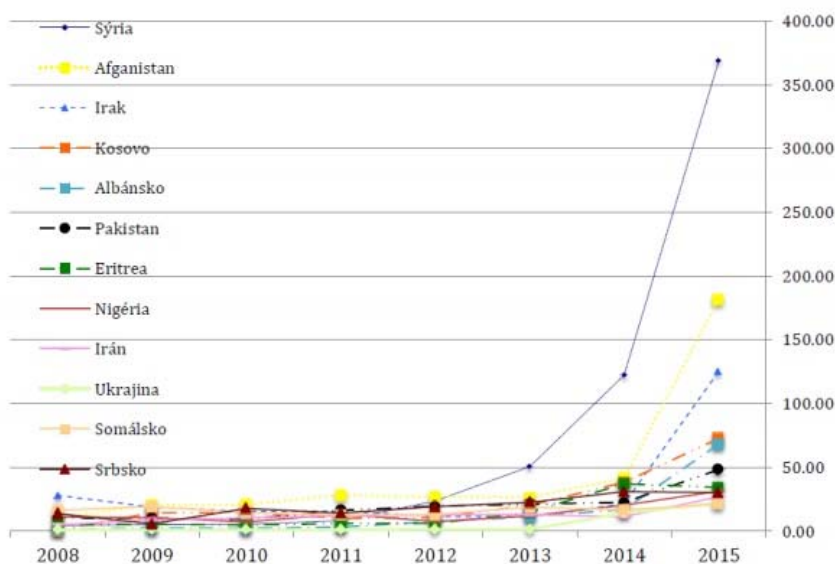
Zdroj: Vlastné spracovanie. EUROSTAT. 2017. Asylum applicant statistics. vlastné spracovanie.

Podľa konečných štatistík v rozmedzí všetkých dvanástich mesiacov 2016 bolo zaevidovaných 1 236 325 žiadostí, pričom v relevantnom období roku 2015 táto hodnota dosiahla úroveň 1 391 815. Došlo tak o 9 % poklese počtu prijatých žiadostí o

⁴ BANULESCU-BOGDAN, N. 2015. Europe's Migration Crisis in Context: Why Now and What Next?

azyl v rámci EÚ28 v porovnaní rokov 2016 a 2015.⁵ Ako uvádza graf so zastúpením prisťahovalcov do EÚ podľa štátnej príslušnosti, tak prvú priečku s 362 775 žiadosťami o azyl v EÚ v roku 2015 obsadili sýrski utečenci, čo v percentuálnom vyjadrení odpovedá cca 29 %. Pomerne dramatický nárast v tomto ukazovateli oproti roku 2014 bol zaznamenaný v prípade Afganistanu (178 230, 14 %) a Iraku (121 535, 10 %).

Graf 3 Žiadatelia o azyl v EÚ podľa štátnej príslušnosti 2008 - 2015 (v tis.)

Zdroj: Vlastné spracovanie. EUROSTAT. 2016. Asylum applications statistics.

Zatiaľ čo migranti z krajín Blízkeho východu doslova utekajú pred beštialitou, krutosť a fanatizmom Islamského štátu, podstata exodusu na Balkáne z Kosova a Albánska, nepramení zo strachu pred brutalitou IS, ale z ekonomického motívu. Tretia a zároveň posledná porovnateľná významná skupina žiadateľov o azyl v jednej z členských krajín EÚ je príznačná primárne pre africké krajiny, využívajúce príležitosti vytvorené ako dôsledok spoločenského rozpadu v Líbyi či Egypte v kombinácii s kontrarevolučnými prevratmi v týchto krajinách.⁶ Avšak v grafe so zastúpením prisťahovalcov do EÚ podľa štátnej príslušnosti sa nachádza ešte jedna doteraz nezahrnutá krajina, a to Ukrajina. Dôvody nárastu počtu žiadostí o medzinárodnú ochranu vyplývajú z konfliktu na východnej Ukrajine, odkiaľ veľká časť emigrantov prúdi do geograficky blízkeho Poľska a tým pádom dovtedy pomaly klesajúci trend od roku 2014 nabral opäť rastúci smer.⁷

⁵ EUROSTAT. 2016. Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015.

⁶ GARASSY, L. 2015. Je Arabská jar skutočnou príčinou utečeneckej krízy?

⁷ MACDOWALL, A. 2015. Ukraine's refugees find solace in Poland, Europe's most homogenous society.

2 Bezpečnostné stratégie a inštitúcie v procese riadenia migrácie

Jedným z hlavných rysov spoločnej európskej imigračnej politiky v ochrane vonkajších hraníc a pohybu v rámci schengenského priestoru patria aj silné väzby na bezpečnostnú politiku. Spoločný prístup k imigračnej problematike sa tak za použitia nových technológií snaží dohliadať a zaisťovať bezpečnosť v európskom priestore.⁸

Agentúra FRONTEX

Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach všetkých členských štátov EÚ, ďalej len agentúra FRONTEX, so sídlom vo Varšave, začala svoju činnosť v roku 2005, rok po svojom zriadení. Agentúra je nezávislá a úzko špecializovaná inštitúcia EÚ, ktorá má za svoj primárny cieľ koordinovať operácie medzi členskými štátmi v oblasti zabezpečenia vonkajších hraníc Únie. Okrem primárneho cieľa sa ďalej agentúra FRONTEX snaží:⁹

- Plánovať a koordinovať spoločné operácie na morských, pozemných a vzdušných hraniciach a pomáhať členským štátom v príprave vnútroštátnej pohraničnej stráže;
- Koordinovať spoločné operácie návratu príslušníkov z tretích krajín;
- Pomáhať členským krajinám v prípade potreby technickej a operačnej podpory;
- Vytvárať európske jednotky pohraničnej stráže a vyvíjať a prevádzkovať informačné systémy, ktoré umožňujú rýchlu a spoľahlivú výmenu informácií o vznikajúcich rizikách na vonkajších hraniciach v súlade s nariadením (ES) č. 45/2001;
- Vykonávať analýzy rizík vrátane hodnotenia schopnosti členských štátov čeliť hrozbám a tlakom na vonkajších hraniciach.

Systém EUROSUR

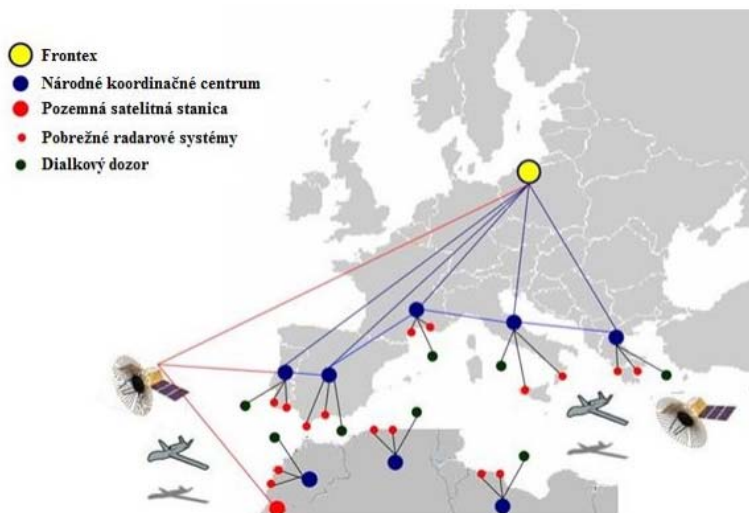
Európsky systém hraničného dozoru, tzv. EUROSUR, je súčasťou politiky riadenia a ochrany vonkajších hraníc EÚ a svoju činnosť začal koncom roka 2013.¹⁰ Ide o ďalší politický nástroj, ktorý bol zriadený na posilnenie informácií a operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach v rámci členských štátov, FRONTEXom, ako aj susednými tretími krajinami.

⁸ EUROPEAN COMMISSION. 2010. The EU Internal Security Strategy in Action: Five steps towards a more secure Europe.

⁹ EURÓPSKA RADA. 2004. Podľa čl. 2. Nariadenia (ES) č. 2007/2004 z 26. októbra 2004 o zriadení Európskej agentúry pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie, v znení k 1. 1. 2005 (ďalej len "Nariadenie FRONTEX").

¹⁰ EURÓPSKY PARLAMENT. 2013. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1052/2013 ze dne 22. října 2013 o zřízení Evropského systému ostrahy hranic (EUROSUR).

Obrázok 2 Európsky systém ochrany hraníc EUROSUR

Zdroj: HAYES, B., VERMEULEN, M. 2012. Borderline. Vlastné spracovanie

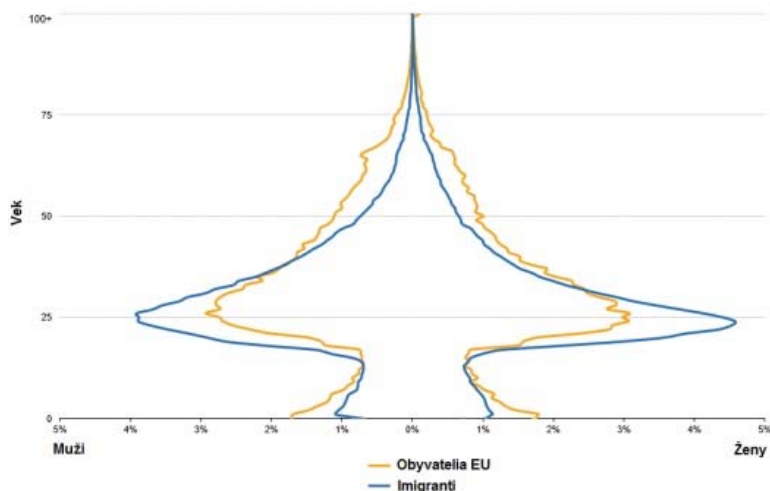
3 Ekonomické a sociálne dopady migrácie

Silné migračné toky osôb z tretích krajín majú bezpochyby svoj výrazný podiel do budúceho vývoja európskych hodnôt. Pozitívne aj negatívne dopady môžeme konštatovať nielen v zmenách a štruktúre európskej populácie, ale aj v otázkach situácie na pracovných trhoch, produktivite práce a ekonomického rastu, záťaže sociálnych, zdravotných, vzdelávacích systémov cieľových krajín, alebo dokonca v otázkach bezpečnosti. Práve tieto dôsledky imigrácie na ekonomiky cieľových krajín EÚ si zaslúžia zvýšenú pozornosť.

Migrácia ako driver rastu populácie

K začiatku roka 2016 bolo na území EÚ evidovaných 19,6 milióna osôb s registrovaným trvalým pobytom mimo EÚ. K rovnakému dátumu bolo tiež na územie EÚ evidovaných 33,5 miliónov osôb s trvalým pobytom, ale narodenými mimo členských štátov. V absolútnych hodnotách potom najviac osôb z nečlenských štátov na svojom území zaznamenáva k začiatku roku 2016 Nemecko (7 mil. osôb), Veľká Británia (5 mil. osôb) a Taliansko (4,9 mil. osôb). Pomer migrantov z členských štátov medzi všetkými novo prichádzajúcimi migrantmi bol najvyšší v roku 2016 v Rumunsku, v Lotyšsku a v Portugalsku.

Graf 4 Veková štruktúra populácie EÚ v roku 2016

Zdroj: EURÓPSKA KOMISA. 2017. Demography report 3/2017. Vlastné spracovanie.

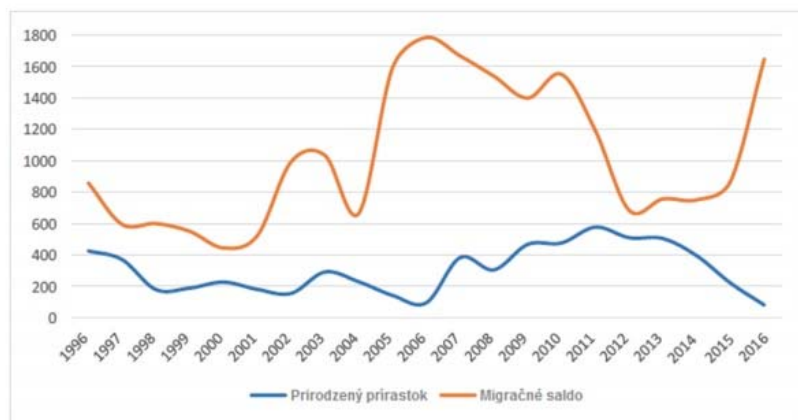
Veková štruktúra imigrantov do EÚ-28 bola v roku 2016 priemerne nižšia ako veková štruktúra obyvateľov toho členského štátu, ktorý bol ich cieľový. Vekový medián obyvateľov EÚ bol v roku 2016 44 rokov, vekový medián imigrantov potom v rovnakom období len 26 rokov. Grafické znázornenie vekovej štruktúry obyvateľstva v EÚ za rok 2016 možno vidieť v nasledujúcom Grafe 8 Veková štruktúra populácie EÚ v roku 2016.¹¹

Saldo migrácie ako príspevok k populačnému rastu dosiahlo prvýkrát viac ako 90% v roku 2005, vplyvom hospodárskej krízy v Európe kleslo na 57% v roku 2010 a v roku 2014 vykázalo znovu vysoko rastúci trend. Oproti tomu čistý prírastok klesol zo 43% v roku 2010 na iba 5% v roku 2014. Tento vývoj v čase je viditeľný v Grafe 7 Prirodzený prírastok a migračné saldo v EÚ v období 1995 - 2016 (v tis.).¹²

¹¹ EURÓPSKA KOMISA. 2017. Short Analytical Web Note 3/2017 - Demography report.

¹² EUROSTAT. 2017. Migration and migrant population statistics.

Graf 5 Prirodzený prírastok a migračné saldo v EÚ v období 1995 - 2016 (v tis.)

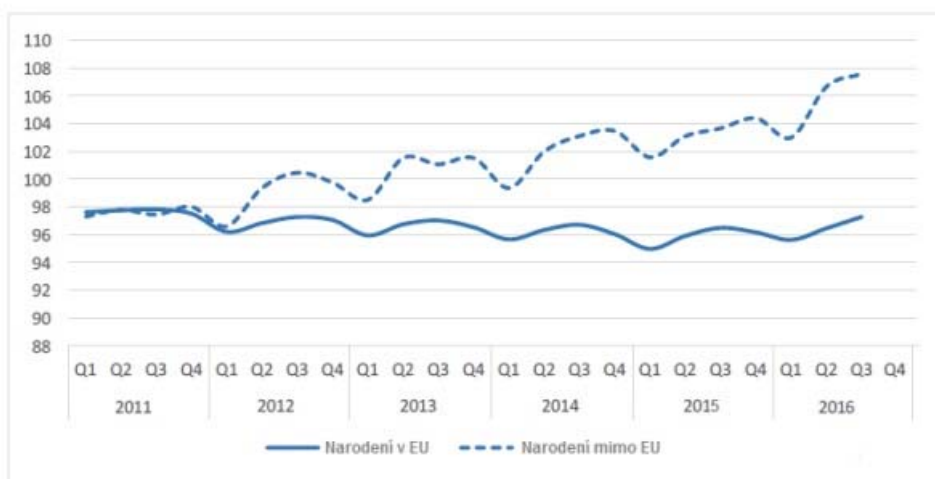
Zdroj: EUROSTAT. 2017. Migration and migrant population statistics. Vlastné spracovanie.

Dopady na pracovný trh

Miera nezamestnanosti v rámci EÚ sa v roku 2016 pohybovala na úrovni 9 % a dlhodobo vykazuje stále rastúci trend. Najvyššou mierou nezamestnanosti sa v tomto období vyznačovali 11 a 12 Grécko (24,3 %), Španielsko (23,1 %) a Chorvátsko (16,2 %). Nezamestnanosť imigrantov vykazuje sústavný rastúci trend už od vypuknutia ekonomickej krízy v roku 2008. Zatiaľ čo u obyvateľov EÚ rástla v rokoch 2008 - 2012 nezamestnanosť o 3 % u osôb, ktoré prišli na európsky pracovný trh z tretích krajín, táto miera rástla až o 5 % v rovnakom období.¹³ Ekonomická kríza zhoršila pracovné uplatnenie predovšetkým mladým prisťahovalcom a osobám s nízkou dosiahnutou kvalifikáciou. Vzhľadom na okolnosti, že európske ekonomiky sa v posledných rokoch už vyznačujú ekonomickým rastom a hospodárskou stabilitou, môžeme pravdepodobne stále rastúcej miere nezamestnanosti prisudzovať práve zvyšujúci sa počet osôb a ich snahu sa uplatniť na trhu práce. Vývoj počtu nezamestnaných podľa miesta narodenia znázorňuje Graf 9 Počet nezamestnaných osôb vo veku 15 - 64 rokov v EÚ v období 2011 - 2016 podľa miesta narodenia (v tis.).

¹³ EUROSTAT. 2017. Migration and migrant population statistics.

Graf 6 Počet nezamestnaných osôb vo veku 15 - 64 rokov v EÚ v období 2011 - 2016 podľa miesta narodenia (v tis.)

Zdroj: OECD. 2017. *International Migration Outlook*. Vlastné spracovanie.

Ekonomické dopady

Vládne výdavky vybraných členských štátov EÚ pre imigrantov v roku 2016 predkladá nasledujúca Tabuľka 1 Vládne výdaje vynaložené na azylových žiadateľov vybranými krajinami EÚ v rokoch 2014 - 2016 (v % HDP). Najväčší nárast bol zaznamenaný vo Švédsku, Fínsku, Rakúsku a v Nemecku, ktoré sa radia medzi krajiny s najväčším nárastom imigrantov v posledných rokoch.

Tabuľka 1 Vládne výdaje vynaložené na azylových žiadateľov vybranými krajinami EÚ v rokoch 2014 - 2016 (v % HDP)

Krajiny	2014	2015	2016
Belgicko	0,07	0,09	0,11
Česká republika	0	0	0,02
Chorvátsko	0,002	0,09	0,11
Dánsko	0,24	0,47	0,57
Fínsko	0,09	0,13	0,37
Francúzsko	0,05	0,05	0,06
Írsko	0,03	0,04	0,05
Taliansko	0,17	0,2	0,23
Cyprus	0,003	0,012	0,012
Luxembursko	0,05	0,09	0,09
Maďarsko	0	0,1	0
Nemecko	0,08	0,2	0,35
Holandsko	0,1	0,18	0,23
Rakúsko	0,08	0,16	0,32
Grécko	0	0,17	0,2
Slovensko	0	0	0,1
Srbsko	0	0,06	0,1
Španielsko	0,006	0,006	0,3
Švédsko	0,3	0,6	1
Veľká Británia	0,015	0,016	0,4
Priemer	0,07	0,14	0,23

Zdroj: IMF. 2017. *The Refugee Surge in Europe: Economic challenges*. Vlastné spracovanie.

Jednoznačne najväčšie peňažné čiastky vydáva EÚ na deportáciu. Od roku 2000, kedy tým „The Migrant Files“ začal s touto analýzou, bolo z Európy deportovaných niekoľko miliónov ľudí s nákladmi nie nižšími ako 11,3 miliárd eur. V roku 2016 boli celkové náklady na deportáciu zrejme okolo 1 miliardy eur. To zhruba zodpovedá sume, akú zaplatia ročne migranti pašerákom. Tabuľka nižšie zobrazuje odhadované náklady na deportáciu vo vybraných krajinách.

Tabuľka 2 Celkové odhadované náklady v závislosti na počte deportovaných osôb vo vybraných krajinách v roku 2016 (v mil. eur)

Krajina	CZE	SVK	DEU	HUN	SWE	FRA	GBR	ITA
Počet deportovaných osôb	420	187	57 237	9 345	23 630	32 525	49 920	7 851
Odhadované náklady	3 mil.	1 mil.	63 mil.	38 mil.	37 mil.	15 mil.	407 mil.	46 mil.
Náklady na osobu	9 375	8 967	3 285	8 746	2 585	256	8 153	8 663

Zdroj: THE MIGRANT FILES. 2017. *The human and financial cost of 15 years of Fortress Europe*. Vlastné spracovanie.

Jednoznačne najviac peňazí zo súboru nákladov na zabezpečenie hraníc Európskej únie vynakladá EÚ a jej členské štáty na deportácie nelegálnych migrantov do tretích krajín. Ostatné nákladové položky sú výrazne nižšie. Prehľad nákladov na migračnú a azylovú politiku poskytuje nasledujúca Tabuľka 3 Dostupné nákladové položky vynakladané EÚ na reguláciu nelegálnej migrácie v období 2000 - 2016 (v mil. eur).

Tabuľka 3 Dostupné nákladové položky vynakladané EÚ na reguláciu nelegálnej migrácie v období 2000 - 2016 (v mil. eur)

	Náklady	Poznámka
Deportácia	11 300	Čiastka nezahrňuje deportáciu v Európe v rámci Dublinského nariadenia
Koordinácia na európskej úrovni	955	Z toho Frontex 670 mil. a Eurodac 8 mil.
Výskum a vývoj (programy na zvýšenie nepriepustnosti hraníc)	230	Senzory na detekciu migrantov 16 mil.
Výbava pre pohraničnú stráž	226	Napr. Drony, člny, nočné videnia
Opevnenie	77	Španielsko, Grécko, Bulharsko
Pomoc susedným diktatúram	75	Tunisko, Líbya, Egypt, Alžírsko, Mauritánia
Detenčné zariadenia v tretích krajinách	46	Výstavba centier v Líbyi a na Ukrajine

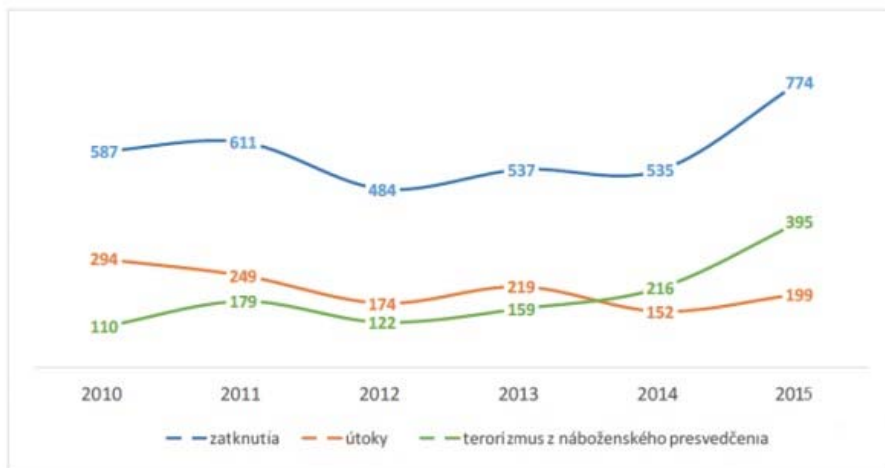
Zdroj: THE MIGRANT FILES. 2017. *The human and financial cost of 15 years of Fortress Europe*. Vlastné spracovanie.

Bezpečnostné riziko

Graf 10 Počet zatknutých, útočiacich a nábožensky motivovaných teroristických prehrškov v EÚ za obdobie 2010 - 2015, ilustruje počet osôb, ktoré boli v posledných rokoch zatknuté pre spáchanie, alebo pre podozrenie z možného spáchania teroristického útoku, ďalej počet osôb, ktoré spáchali teroristický útok, alebo im bol

útok zmarený a počet osôb alebo útokov, ktoré boli spáchané, alebo konštruované z náboženského presvedčenia.

Graf 7 Počet zatknutých, útočiacich a nábožensky motivovaných teroristických prehreškov v EÚ za obdobie 2010 - 2015

Zdroj: EUROPOL. 2016. Europol Public Information. Vlastné spracovanie.

SWOT analýza faktorov migrácie do cieľových krajín

Aby bolo možné do budúcnosti správne zhodnotiť možné príležitosti a riziká, ktoré sa k imigrácii viažu, je vhodné zamerať sa na vnútorné i vonkajšie faktory, ktoré so sebou migrácie prináša. Vnútorné faktory sú rozdelené na silné a slabé stránky, vonkajšie potom na príležitosti a hrozby. Získané poznatky, uvedené v tejto kapitole, zahŕňa vykonaná SWOT analýza uvedená v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 4 SWOT analýza vnútorných a vonkajších faktorov viažucich sa k imigrácii do cieľových krajín

Vnútorné	(Silné stránky)	(Slabé stránky)
	Migrácia zvyšuje podiel produktívnej populácie Migranti prispievajú k rozvoju ľudského a spoločenského kapitálu Migranti prispievajú k technologickému pokroku Migranti prispievajú k demografickým zmenám	Riziko neintegrovateľnosti a nezamestnanosti Vysoký počet osôb s nízkou úrovňou vzdelania Odlisné kultúrne hodnoty a vyznania Riziko sociálneho odlúčenia Riziko vysokej záťaže verejných rozpočtov
Vonkajšie	(Príležitosti)	(Hrozby)
	Migranti napomáhajú flexibilitu na pracovnom trhu Migranti prispievajú do daňového a sociálneho systému Migranti prispievajú k ekonomickému rastu	Rast kriminality, násilia a teroristických útokov Tvorba komunit a "ghett" tzv. "no go" zóny Riziko nedostatku pracovných miest ako pre migrantov, tak pre pôvodné obyvateľstvo

Zdroj: Vlastné spracovanie

Silnými stránkami a príležitosťami medzinárodnej imigrácie do cieľových krajín je skutočnosť, že imigrácia zvyšuje podiel produktívnej populácie, a to vzhľadom k tomu, že drvivá väčšina migrujúcich ľudí sú osoby vo veku od 20 do 30 rokov. Ak opomenieme osoby potrebujúce medzinárodnú ochranu, väčšina mladých migrujúcich ľudí odchádza do zahraničia kvôli lepším pracovným príležitostiam alebo na získanie nových skúseností, kvôli túžbe naučiť sa cudzieho jazyka, alebo v rámci štúdia. To prispieva k inováciám, rozvoju a akumulácii kapitálu a tiež k ekonomickému rastu cieľových krajín.

Z prelievania kvalifikovanej pracovnej sily medzi štátmi spravidla profitujú prijímajúce krajiny, v ktorých táto imigrácia pomáha k rozvoju ľudského kapitálu a ekonomickej prosperite. Materské krajiny môžu z mobility vysoko kvalifikovanej pracovnej sily tiež profitovať, ale iba vtedy, ak sa táto daná pracovná sila po nadobudnutí skúseností a vedomostí vráti späť do svojej krajiny pôvodu a začne ho aplikovať na trhu práce. Absencia vzdelaných pracovníkov na trhu práce pôsobí do značnej miery negatívne, vzhľadom na dlhodobý ekonomický rast krajiny. Odliv mozgov, tiež známy pod pojmom "brain drain," je spájaný najmä s migráciou z rozvíjajúcich sa krajín do tých rozvinutých. Kým bol pôvodne fenomén „brain drain“

vnímaný skôr ako ekonomická strata, a to najmä v súvislosti s vynaloženými nákladmi na vzdelávanie pracovníka, postupne sú mu prikladané aj pozitívne črty. Tým je práve efekt spätnej väzby, kedy úspechy vzdelaných emigrantov v zahraničí môžu celkovo viesť k stimulácii vzdelávania v materskej krajine. Motivácia pre odchod vysoko kvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia má viacero podnetov. Primárnym je spravidla ekonomická príležitosť v zahraničí a atraktívna migračná politika v hostiteľskej krajine v kombinácii so štedrým sociálnym systémom.

Oproti tomu slabé stránky a hrozby, ktoré môže imigrácia cieľovým krajinám predstavovať, sú značné socioekonomické a kultúrne rozdiely medzi občanmi materských a cieľových štátov. Vyznávanie rozličných občianskych a kultúrnych hodnôt a iné vnímanie zodpovednosti môže viesť k zníženej možnosti integrácie imigrantov nielen do európskych spoločenských princípov a zásad, ale aj na trhy práce. S tým je veľmi úzko spojené riziko sociálneho vylúčenia zo spoločnosti a tvorba vlastných veľkých komunít, ktoré sú už z nedostatku motivácie integrovateľné len veľmi ťažko. Spoločne s nízkou úrovňou vzdelania, ktorú spravidla imigranti z veľmi chudobných a sociálne slabých krajín majú, sa môžu navyšovať finančné výdavky na ich vzdelávanie a integráciu. Ak však nie je možné imigrantov do spoločnosti ani na trhy práce začleniť, ich prítomnosť v národných ekonomikách môže pre verejné rozpočty predstavovať nemalú dlhodobú finančnú záťaž. Nutnosť začlenenia síce vyplýva z európskeho princípu občianskej spolupatričnosti a solidarity, ale často predstavuje skôr to negatívne a stojí štát veľa prostriedkov a energie. Hrozbou tiež môže byť značný previs celkového dopytu po voľných pracovných miestach a nedostatočná kapacita tento dopyt adekvátne uspokojiť.

4 Návrhy a odporúčania pre riešenie európskej migrácie

1. Prioritou európskych krajín by mala byť v prvom rade bezpečnosť ich občanov.

a) Z tohto dôvodu považujem za potrebné nepodceniť novovzniknuté bezpečnostné riziká, ktoré so sebou nepochybne masívna migračná vlna môže priniesť.

b) Európske krajiny nesmú dopustiť zvyšovanie úrovne kriminality a zákony konkrétnych krajín EÚ musia platiť pre všetkých občanov i cudzincov, bez výnimky.

2. Právoplatným vojnovým utečencom musí byť poskytnutá dostatočná pomoc.

a) Tým migrantom, ktorí na základe Dohovoru o právnom postavení utečencov budú uznaní za vojnových utečencov, musí byť poskytnutá zodpovedajúca azylová ochrana.

b) Ak bude aj naďalej platiť, že migranti odkiaľkoľvek a v ľubovoľnom počte majú právo do Európy prísť a žiadať tu o azyl a riskovať pri tom iba v praxi nie príliš pravdepodobné vyhostenie po zamietnutí ich žiadostí, potom nebude azylová politika EÚ nikdy fungovať efektívne.

3. Súčasná ochrana vonkajších hraníc Schengenského priestoru zlyháva.

a) Odporúčam investovať do infraštruktúry azylových zariadení v hraničných štátoch EÚ, ktoré budú môcť rýchlo a efektívne registrovať a dôkladne evidovať utečencov.

b) S tým sa spája nutnosť zlepšenia evidencie a dôkladného monitoringu tzv. bezpečných štátov. Utečenci z krajín, ktoré budú Európskou Úniou označené ako bezpečné a zároveň nijako nedoložia bezpečnostné riziko, ktoré im v ich vlasti hrozí, by nemali mať právo na utečenecký azyl.

c) Veľkým problémom je pašeráctvo ľudí. Je esenciálnou podmienkou s týmto javom bojovať a angažovať sa musia všetky štáty EÚ. Keďže veľká časť migrantov sa do EÚ dostáva po mori, odporúčam zváženie vytvorenia dostatočne početnej pobrežnej stráže, ktorá bude zadržané nelegálne plavidlá vracať späť do krajiny, z ktorej tieto plavidlá vyplávali a zároveň bude v prípade potreby poskytovať pomoc stroskotaným lodiam.

d) Členské štáty EÚ by sa mali viac angažovať pri pomoci hraničným štátom, ktoré sa stretávajú s veľkým počtom utečencov a to ako materiálne, finančne, tak aj poskytnutím dostatočným množstvom ľudských zdrojov a to najmä z radov armády a polície.

e) Dôslednejšie dodržiavať tzv. Dublinské dohody, ktoré zamedzia jav "refugeein-orbit" a zaistia princíp "one-chance-only". V praxi teda utečenec bude môcť žiadať o azyl iba v jednom štáte EÚ, ktorý jeho žiadosť preskúma.

4. Úplne zásadnou podmienkou po zmiernení súčasných migračných tokov je predovšetkým stabilizácia situácie na Blízkom východe, Strednom východe a Afrike.

a) Zásadné je ukončenie občianskej vojny v Sýrii, rovnako tak ako stabilizácia regiónov v Iraku, Afganistane a Afrike.

b) Bez upokojenia situácie s vojnou postihnutých regiónoch sa nedá predpokladať upokojenie migračných tokov prúdiacich do Európy.

5. Utečencom, ktorí získajú v SR azyl a ktorí prejavia vážny záujem sa v tejto krajine usadiť a žiť tu, musí byť poskytnutá dostatočná pomoc pri integrácii, vzdelávaní a zaradení sa do pracovného procesu.

a) Bez prejavu vôle utečenca usadiť sa v EÚ, či SR a žiť tu, sú akékoľvek snahy o jeho integráciu zbytočné.

b) Veľmi dôležitá je následná výučba jazyka, ktorá zaistí skoré zapojenie migranta do pracovného procesu.

c) Vzdelávanie detí utečencov nesmie byť prerušené.

6. Spôsobom pre zmiernenie migračných tokov je investícia do utečeneckej infraštruktúry v bezpečnejších regiónoch priamo v krajinách postihnutých vojnovým konfliktom a ich efektívna finančná podpora.

a) Utečenci sa tak budú môcť vrátiť do svojich domovov ihneď, ako sa upokojí situácia v postihnutom regióne.

7. Súčasný systém povinných kvót pre prerozdeľovanie utečencov už od začiatku nefunguje.

b) Upustiť od systému povinných kvót a zachovať dobrovoľnú povahu pri prijímaní ľubovoľného počtu utečencov daným štátom.

c) Migrant, ktorý túži usadiť sa napríklad v Nemecku, či Švédsku nebude spokojný so snahami o jeho integráciu v Slovenskej republike, alebo v inej krajine z Vyšehradskej štvorky.

Záver

Práca predkladá komplexný pohľad do aktuálnej a stále viac diskutovanej témy problematiky migrácie a migračných politík Európskej únie. Vzhľadom na skutočnosť, že téma migrácie, a predovšetkým imigrácie osôb z tretích krajín na území Európskej únie, je témou veľmi obsiahlou a komplikovanou, práca sa zameriava na dôležité aspekty a trendy, ktoré na poli migračnej problematiky v EÚ prevládajú. Cieľom práce bolo zmapovanie prístupov k imigračným politikám Európskej únie a pomocou SWOT analýzy vyhodnotiť možné prínosy a riziká zo stále silnejúceho migračného toku osôb z tretích krajín do EÚ.

Občianska vojna v Sýrii v roku 2012 spôsobila, že v priebehu roka 2014, ale najmä od začiatku roka 2015, začali do Európy prúdiť masívne toky ilegálnych imigrantov z tretích krajín. Kým v roku 2014 na európske územie prišlo takmer 283 tisíc osôb, v roku 2016 ich bolo viac ako 1,4 milióna. Situácia sa na vonkajších hraniciach stala kritickou. Všetky monitorovacie a dohľadové systémy, ktoré boli tak nákladne a poctivo budované v priebehu posledných desiatich rokov, prestali naplňovať svoje záväzky a nielen azylové systémy prestali mať prehľad o počte, národnosti a štruktúre osôb, ktoré na európske územie prichádzajú. Orgány Európskej komisie, vrátane niektorých predstaviteľov západných krajín na čele s Angelou Merkelovou, nabádajú spoločnosť ku vzájomnej solidarite, spolupatričnosti, európskej zodpovednosti a humanitárnej pomoci, ktorú všetci novo prichádzajúci potrebujú.

Vykonať hlbšie analýzy súčasného stavu a všetkých možných dopadov na ekonomiky cieľových krajín, nie je ľahké z dôvodu absencie komplexných a relevantných dát. Táto práca predkladá dôležité aspekty formovania vonkajších migračných politík v EÚ do roku 2016. Avšak k pochopeniu celej imigračnej problematiky, ktorá sa v Európe veľmi dynamicky vyvíja na základe dôležitých zmien spojených so stále vysokým počtom novo prichádzajúcich imigrantov, je prinajmenšom potrebné ďalej sledovať ako aktuálnu činnosť a rozhodovanie Európskej komisie, Rady

a Európskeho parlamentu, ako aj vrcholných predstaviteľov členských štátov, alebo činnosti iniciatív, ktoré sa na riadenie migračných tokov podieľajú. Vývoj tejto problematiky a vyhodnotenie vplyvov vysokej imigrácie do členských štátov a na európsku spoločnosť vidím do budúcnosti ako dôležitý subjekt ďalších analýz.

Z dostupných dát je zrejmé, že európska populácia nerastie len čistým prírastkom, ale dochádza k stále väčšiemu kladnému saldu migrácie, a to hlavne osôb z afrických a blízkovýchodných krajín. Podľa analýz OECD (2017) len necelých 20% osôb prichádza za účelom práce, zvyšní novo prichádzajúci prúdia do Európy za účelmi zlúčenia rodiny, alebo z humanitárnych dôvodov. Podľa Eurostatu tvorí podiel novo prichádzajúcich až 95 % rastu celkovej európskej populácie, čím môžeme potvrdiť, že je migrácia teraz hlavným driverom rastu európskej populácie. Celá problematika tejto vzniknutej migračnej krízy je ešte oveľa komplikovanejšia. Nielenže politické mocnosti sa viacmenej delia na dve strany, zároveň dochádza aj k deleniu spoločnosti na dve názorové skupiny. Jedna skupina spoločnosti poukazuje na dôvody, prečo ľudia utekajú zo svojich rodných krajín a na nevhodné a neľudské podmienky za ktorých, a pri ktorých, imigranti podnikajú svoju dlhú cestu do Európy. Ďalej poukazujú na vysokú úmrtnosť migrantov v Stredozemnom mori a na nutnosť poskytnúť im nielen humanitárnu a právnu ochranu, ale aj materiálnu a finančnú pomoc. Druhá časť spoločnosti zase argumentuje na možnú bezpečnostnú a hodnotovú hrozbu, ktorá s príchodom imigrantov (a najmä tých z moslimských krajín) nastáva, či je vôbec v silách Európy prijať a úspešne integrovať milióny osôb z tak rozličných kultúr a rozdielných socioekonomických podmienok. Obávajú sa z postupnej islamizácie Európy a v neposlednom rade i teroristických útokov. Postupne tak dochádza k stále rastúcej extremizácii Európy (napr. Hnutie Pegida), alebo xenofóbnym náladám v spoločnosti. V ekonomikách dochádza k navyšovaniu rozpočtového zaťaženia a k postupnému opätovnému zavedeniu vnútorných hraničných kontrol.

Slovenská republika sa snaží si krízu držať čo najďalej od tela. Jej hlavnou prioritou v boji proti migračnej kríze je ochrana vonkajšej hranice. Samozrejme podporuje aj krajiny pôvodu a snaží sa, spolu s EÚ, o ich dlhodobú stabilizáciu. Z nariadenia EÚ musí prijať bez mála 800 utečencov do roku 2017 a v prípade, že sa proces povinného prijímania, proces kvót, štandardizuje, bude nútená ich prijať oveľa viac, na to však nie je v žiadnom prípade pripravená. Momentálne nálady slovenskej verejnosti sú naklonené na stranu xenofóbie a strachu z rizík, ktoré so sebou novo prichádzajúci migranti prinášajú. Súčasný prístup SR nepočíta s ich aktívnym zapojením do spoločnosti. Rozhodnutie EÚ o prerozdelení 800 utečencov je síce rešpektované, ale tu ochota aktívne pomôcť končí. Podľa predloženého výskumu kapacity súčasných azylových pravidiel nestačia ani na prijatie 800 migrantov. Preto sa predpokladá vysoké riziko nárastu xenofóbie a vzhľadom na ňu nadväzujúca extremizácia politickej sféry.

Literatúra

- [1] BANULESCU-BOGDAN, N. 2015. *Europe's Migration Crisis in Context: Why Now and What Next?* In: Migration Policy Institute [online]. [cit. 2017-02-01]. Dostupné na internete: <http://www.migrationpolicy.org/article/europe-migration-crisis-context-why-now-andwhat-next>.
- [2] BBC. 2016. *Migrant crisis: Migration to Europe explained in seven charts*. [online]. 4.3.2016 [cit. 2017-02-07]. Dostupné na: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911>.
- [3] EUROSTAT. 2017. Migration and migrant population statistics. [online]. 2015 [cit. 2017-01-01]. Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics.
- [4] EUROSTAT. 2016. *Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015*. In: Eurostat [online]. [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-APEN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2a54959b99ed6>
- [5] EURÓPSKA KOMISA. 2017. *Short Analytical Web Note 3/2017 - Demography report*. [online]. [cit. 2017-02-17]. Dostupné na: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:180:0001:0030:EN:PDF>.
- [6] EUROPEAN COMMISSION. 2010. *The EU Internal Security Strategy in Action: Five steps towards a more secure Europe*. [Online]. [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/CS/1-2011-743-CS-F-1-1.Pdf>.
- [7] EURÓPSKY PARLAMENT. 2013. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1052/2013 ze dne 22. října 2013 o zřízení Evropského systému ostrahy hranic (EUROSUR). [Online]. 2011. [cit. 2017-02-17]. Dostupné na: http://frontex.europa.eu/assets/Legal_basis/frontex_amended_regulation_2011.pdf
- [8] EURÓPSKA RADA. 2004. Podľa čl. 2. Nariadenia (ES) č. 2007/2004 z 26. októbra 2004 o zriadení Európskej agentúry pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie, v znení k 1. 1. 2005 (ďalej len "Nariadenie FRONTEX"). [online]. 28.6.2001 [cit. 2017-02-11]. Dostupné na internete: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0051>.
- [9] FRONTEX. 2016. (FRAN: Q4/2013, Q4/2014, Q4/2015). [Online]. [cit. 2017-02-17]. Dostupné na: http://frontex.europa.eu/assets/Publications/General/Code_of_Conduct_for_Joint_Return_Operations.pdf.
- [10] FRONTEX. 2016. Migratory routes map. [online]. 15.3.2016 [cit. 2017-02-08]. Dostupné na internete: <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map>.

[11] GARASSY, L. 2015. Je Arabská jar skutočnou príčinou utečeneckej krízy? In: SME blog [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné na internete:

<http://garassy.blog.sme.sk/c/387512/jearabska-jarskutocnou-pricinou-uteceneckej-krizy.html>.

[12] MACDOWALL, A. 2015. Ukraine's refugees find solace in Poland, Europe's most homogenous society. In: The Guardian [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2015/may/13/ukraines-refugees-find-solace-inpoland-europes-most-homogenous-society>.

Миграция населения Украины в страны мира

Анна ЗАДОРЖКО*

Abstract

The causes of migration of population of Ukraine were analyzed. The result of these studies identified part of Ukraine, which recorded the most massive migration flows. The age groups of migrant workers were analyzed and the most popular countries among migrants going abroad with the purpose of education employment were identified. It shows the influence of the antiterrorist operation in the East of Ukraine on the increase of migration flows.

Keywords: *migration, migration flows, international labor migration, emigration, immigration, re-emigration*

Введение

Общемировой тенденцией в условиях глобализации экономических отношений является усиление миграционных процессов. Украина не является исключением, поэтому эта тенденция так же присуща и экономике Украины и проявляется преимущественно в миграции украинского населения в страны мира. После распада СССР и получения статуса независимой страны изменилось интенсивность, характер, направленность миграций населения Украины. Украинцы получили право на свободное пересечение границ в другие страны мира.

Миграционные процессы осуществляют перераспределение трудовых ресурсов между странами, а это в свою очередь помогает решению демографических проблем, ускоряет научно-технический прогресс, обмен информацией, влияет на ситуацию на рынках труда каждой из стран, размер заработной платы, уровень занятости, безработицы, распределение доходов. То есть, если рассматривать миграцию в мировых масштабах, то можно сказать, что это вполне положительное с экономической точки зрения явление.

Современная миграционная ситуация в Украине характеризуется интенсивностью миграционных перемещений. Украина является одной из самых

* Hanna Zadorozhko, Department of Accounting, Faculty of Consulting and International Business, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, e-mail: anna-zadorozhko@ukr.net

больших стран-доноров рабочей силы в Европе, поэтому миграция может нести в себе определенные риски и угрозы для нашей страны. Эмиграция населения приводит к оттоку трудовых ресурсов и ослабляет инновационно-интеллектуальный потенциал страны.

Проблемы миграции исследовали такие зарубежные ученые как Р. Адамс, Д. Массей, Е. Тейлор, Т. Шульц, П. Кругман, В. Кларк, В. Лопез, О. Старк, О. Тоффлер, К. Хансен. В частности проблемы украинской миграции в своих работах исследовали такие отечественные ученые: Е. Либанова, О. Малиновская, О. Пискун, Ю. Гуменюк и др., но существуют все еще нерешенные проблемы, такие как значительная эмиграция квалифицированных трудовых кадров и талантливой молодежи, что негативно влияет на развитие экономики Украины

Цель написания статьи – определить причин миграции населения Украины, проанализировать динамику миграционных процессов, определить наиболее популярные страны среди трудовых мигрантов и людей, эмигрирующих с целью получения образования.

1 Понятие международной миграции. Причины миграции украинского населения

Международная миграция рабочей силы – перемещение работоспособного населения из одной страны в другую с целью поиска работы, новых сфер применения своих способностей, лучших условий для жизни. Она включает в себя два основные взаимосвязанные процессы: иммиграционный и эмиграционный.¹

Эмиграция – выезд рабочей силы из одной страны в другую, а иммиграция – въезд рабочей силы в принимающую страну. Так же существует третий процесс – реэмиграция – возвращение в страну эмиграции, то есть на родину. Таким образом, все эти три процесса являются составляющими миграции.²

Существует четыре формы международной миграции рабочей силы: безвозвратная – изменение постоянно места жительства, временная – изменение места жительства хоть определенный период времени, сезонная – поиск сезонной работы за границей своей страны, маятниковая – регулярные поездки за границу в поисках работы с обязательным возвращением в свою страну. Таким образом, международная миграция рабочей силы осуществляется в основных четырех формах, которые имеют свои особенности.¹

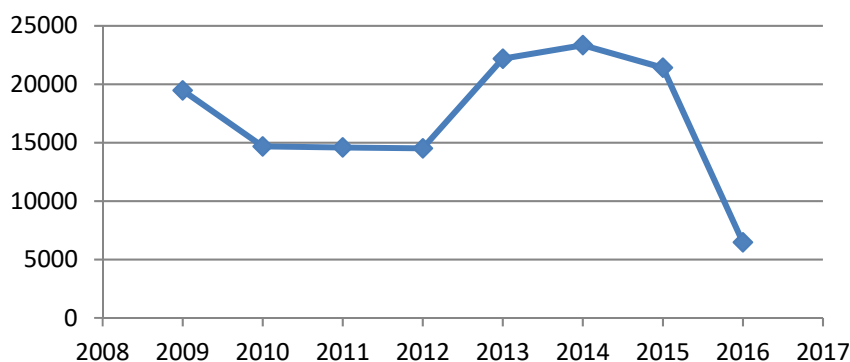
Наиболее типичными причинами миграции украинского населения являются такие: желание лучших условий и качества жизни; желание реализовать себя с профессиональной точки зрения, получить работу в другой стране, с большей заработной платы. В 2017 году минимальная заработная плата в Украине составила приблизительно 120 \$³, в то время как в Польше 474 \$⁴, а во Франции 1530 \$⁵. Именно низкий уровень оплаты труда, неспособность удовлетворить свои потребности и потребности семьи вынуждает украинцем эмигрировать; изменение в региональном размещении производства, его реструктуризация; семейно-брачные отношения, объединение с родственниками; состояние

здоровья и необходимость изменения климатических условий; проведение антитеррористической операции на востоке Украине, ведение боевых действий, невозможность удовлетворить самые элементарные потребности, получать среднее и высшее образование, работать вынуждают население Украины эмигрировать в близлежащие страны, такие как Россия, Белоруссия. Таким образом, существует много причин миграции украинского населения, но самыми важными являются: низкий уровень жизни и ведение боевых действий на востоке Украины

2 Количественная оценка потоков международной миграции

Рассмотрим график изменения количества эмигрированного населения Украины с 2009 по 2016 год. (рис.1)

Рис. 1 Количество эмигрированного населения из Украины с 2009 по 2016 год

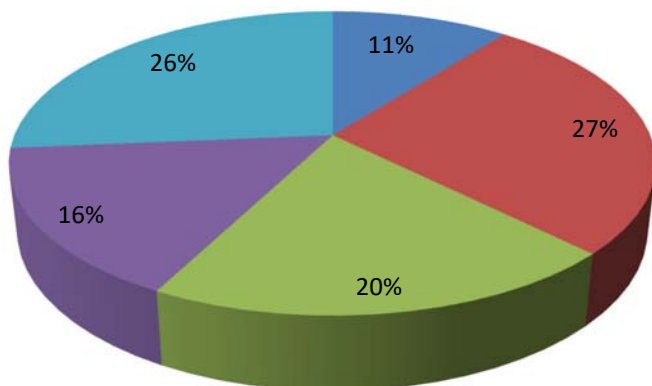
Source: Разработано автором на основе источника [3]

Видно, что максимальное количество эмигрированного населения из Украины зафиксировано в 2014 году. Это связано с обострением протестов в Киеве, событиями в Крыму и на востоке Украины. С 2014 года Украину охватило явление вынужденной миграции, значительно увеличилось количество украинцев, которые подали заявления на получения статуса беженца в странах Европейского Союза а минимальное количество зафиксировано в 2016 году – 6465 человек.

Основное количество международных мигрантов приходится на Северную (26%) и Западную (27%) Украину. Самая низкая интенсивность миграции в Центральной (16%) и Восточной (11%) Украине (рис.2). Такое распределения связано с близостью регионов к государственным границам, историческими связями.

Рис. 2 Удельный вес количества международных мигрантов в разных частях Украины (2016 г.)

■ Восточная ■ Западная ■ Южная ■ Центральная ■ Северная

Source: Разработано автором на основе источника [3]

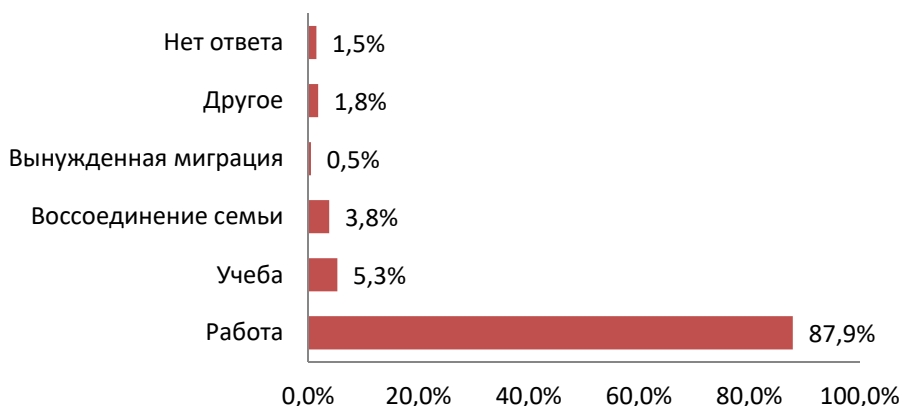
Лидером по количеству мигрантов является Закарпатская область. Самая большая страна-реципиент закарпатцев - Чехия. Жители Черновецкой области работают преимущественно в странах Евросоюза; Ивано-Франковской, Львовской и Тернопольской выбирают Польшу, Россию и Италию; Ровенской и Волынской - соседнюю Белоруссию и Польшу. Российская Федерация является основной страной назначения для выходцев восточных, центральных, северных и южных областей.

3 Трудовая миграция

Население Украины эмигрирует за границу с разными целями, но в основном с целью трудоустройства (87,9%), (рис. 3). Поскольку после распада СССР и получения статуса независимого государства граждане Украины получили право на свободное пересечение границ. Эти события произошли в период глубоких структурных трансформаций экономики, которые сопровождались ростом уровня безработицы и падением уровня жизни.

Существует много причин трудовой миграции населения украинцев, среди них можно выделить следующие: деградация системы бесплатного образования и медицинских услуг; трудности в начинании бизнеса; отсутствие развитой системы кредитования, высокие налоговые ставки; переход к рыночной экономике создал новый потребительский спрос на такие товары как жилье, автомобили, бытовая техника и др.; высокий уровень безработицы, нехватка рабочих мест для населения Украины; исчезновение некоторых отраслей производства или их значительное сокращение.⁶

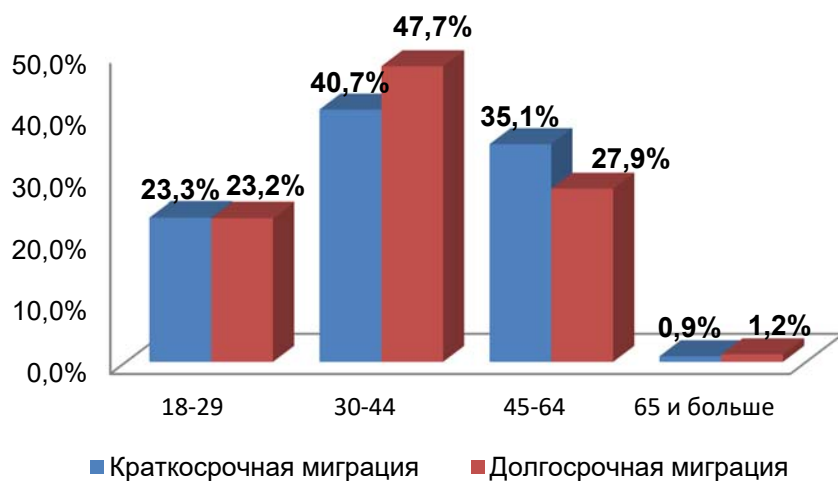
Рис. 3 Цель пребывания за границей (%)

Source: [7]

Все это стимулирует трудовую миграцию за границу, которая превратилась в массовое явление и стала источником доходов для многих семей. В Украине на протяжении последних лет среди активного населения (возрастом от 15 до 70 лет) по методологии международной организации труда уровень безработицы составляет примерно 7,4-7,5%. Это означает, что сегодня примерно 1,7 млн. лиц из общего числа экономически активного населения являются потенциальными трудовыми мигрантами.

Рис. 4 Возрастные группы трудовых мигрантов (%)

Source: [7]

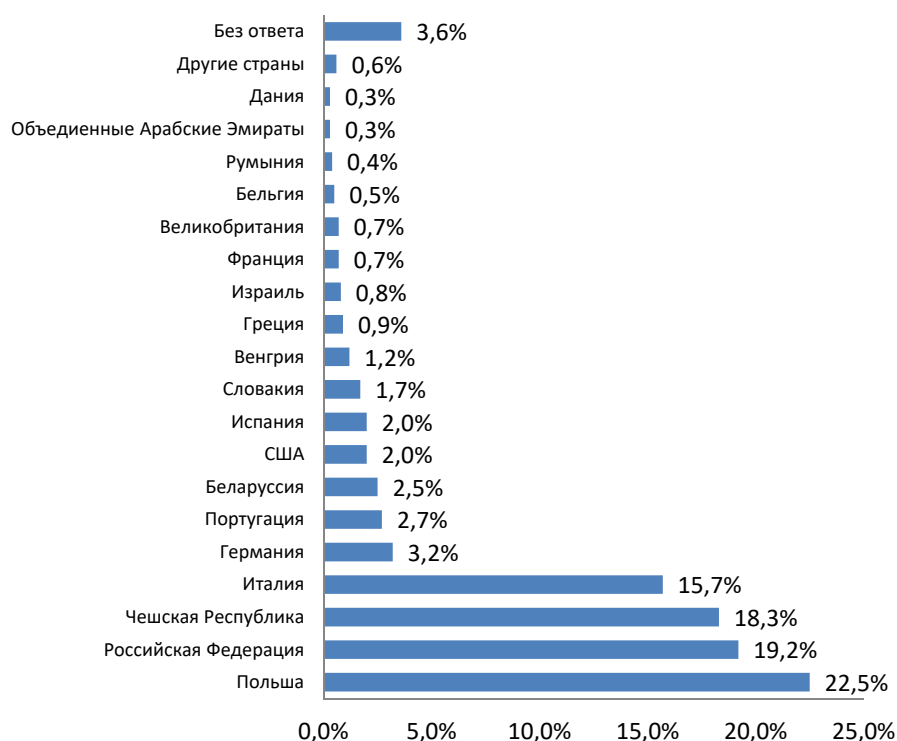
Проанализировав диаграмму (Рис.4) видно, что максимальное количество трудовых мигрантов приходится на возрастную группу от 30 до 44 лет. В этой возрастной группе преобладает долгосрочная миграция – 47,7%, а краткосрочная составляет 40,7%. Согласно данным исследования больше мужчин мигрируют за границу по работе – 50% от всего количества трудовых мигрантов мужчин, в то время как женщин 36%.

Если рассматривать возрастную группу от 45 до 64 лет, то здесь преобладает краткосрочная трудовая миграция в отличие от предыдущей рассмотренной возрастной группы. Но если рассматривать по гендерному признаку, то в отличие от возрастной группы от 30 до 44 лет, здесь преобладают трудовые мигранты женщины, они составляют 47%, в то время как мужчины 28%.

В младшей возрастной группе (от 18 до 29) существует определенное равновесие как между краткосрочными (23,3%) и долгосрочными трудовыми мигрантами, так и между мужчинами и женщинами мигрантами (17% и 22% соответственно). Такие гендерные особенности можно объяснить рядом факторов. Во-первых, Украина является патерналистским обществом, то есть мужчины являются главами семей, принимают все решения и являются основными кормильцами, поэтому они преобладают в возрастной группе от 30 до 44 лет. Во-вторых, существует определенный трудовой спрос за границей. Женщин-мигрантов чаще всего нанимают для работ по дому или для работ в сфере сельского хозяйства. Такие работы в основном привлекают женщин в возрасте от 45 до 64 лет (64%) в отличие от молодых девушек в возрасте от 18 до 29 лет (12%). Они чаще всего эмигрируют для работы в сфере гостиничного бизнеса, торговли и других видов услуг (17% от 45-54 лет, 59% от 18-29 лет).

Долгосрочные миграционные потоки направлены на четыре основные направления: Польша (22,5%), Российская федерация (19,2%), Чешская Республика (18,3%), Италия (15,7%) (Рис.5).

Рис. 5 Распределение долгосрочных трудовых мигрантов по стране назначения (%)

Source: [7]

Украинские мигранты выбирают Польшу, прежде всего из-за большого рынка труда. Свободу передвижения социально-культурную близость, исторические связи. Большая часть украинцев, которые приезжают на работу в Польшу имеют хорошее образование: 37,7% имеют высшее образование, 53,94% - среднее и только 8,4% - неполное среднее. Большая часть украинских трудовых мигрантов в Польше выполняют простую физическую работу, которая не требует высокой квалификации, но среднее количество отработанных часов в неделю составляет 54, а это намного больше, чем у поляков, а заработная плата меньше, чем у них. Поэтому, украинцы являются дешевой и выгодной рабочей силой для поляков. Среднемесячный доход составляет примерно 13000 грн., но больше всего зарабатывают мигранты, работающие в ремонтно-строительном секторе.

Российская Федерация привлекает украинских трудовых мигрантов своими большими рынками труда, открытостью границ, то есть для того что бы поехать работать в Российскую Федерацию не нужно получать визу как в страны Европейского Союза. Так же влияют исторические связи и наличие друзей и родственников.

Чехия – развивающаяся страна, она привлекает многих трудовых мигрантов. В основном украинские мигранты в Чехии выполняют физическую работу, многие

работают нелегально. Чешские работодатели ценят украинских работников, поскольку они очень работоспособные и выносливые. Украинские трудовые мигранты для чехов – дешевая рабочая сила, они берутся за ту работу, которую не хочет выполнять коренное население.

На итальянском рынке труда не хватает работников в сфере социального обслуживания, направленного на помощь больным и пожилым людям. Этот фактор определил женский характер современной украинской эмиграции в Италию. Украинские женщины работают в Италии в основном по уходу за больными, престарелыми, детьми или выполняют домашние работы, мужчины - преимущественно на строительстве и в транспортном секторе. Регионом наибольшей концентрации украинских иммигрантов в Италии является Кампания (юг Италии). Здесь украинское общество по своей численности занимает первое место среди других общин иммигрантов. Это можно объяснить тем, что в южных регионах контроль со стороны итальянской полиции менее строгий по сравнению с северными, поэтому украинские нелегалы чувствуют себя здесь более уверенно. Второе место занимает северный регион Ломбардия с центром в Милане - городе, который считается экономическим и финансовым центром Италии.^{6,7}

4 Образовательная миграция

Численность украинских студентов за границей каждый год увеличивается, особенно в тех странах, куда направлены потоки трудовой миграции. Большая часть студентов выходцы из крупных городов. Отсутствует гендерный баланс между украинскими студентами: количество мужчин преобладает над количеством женщин в отношении 2 к 1. Западная Украина преобладает по количеству студентов эмигрантов – 35%.⁸

Наиболее привлекательной страной для получения образования как для украинских студентов так и для трудовых мигрантов является Польша (31,8%) (рис.6). Это объясняется рядом причин: доступная стоимость обучения, признание польских дипломов странах Европейского Союза и других странах мира, географическая и культурная близость польского и украинского народов, быстрое изучение польского языка, поскольку он похож на украинский. Не маловажной причиной миграции украинцев с целью получения образования является именно в Польшу является не высокий прожиточный минимум – 208 евро в месяц, в то время как в Испании – 532 евро, в Германии – 670 евро, а во Франции – 615 евро.⁹

Финансовые трудности украинские студенты за границей пытаются преодолеть путем работы. Почти все страны лояльно относятся к работе студентов во время учебного процесса. Для трудоустройства не нужно специальное разрешения для работы, достаточно иметь разрешение на проживание с целью обучения. Но почти во всех странах существует определенное ограничение по времени на работу студента. Например в Германии, Италии и Франции разрешено работать только половину рабочего дня, не зависимо от того работает ли студент в период учебного процесса или

каникул, а в Австрии, Венгрии и Испании иностранные студенты могут половину рабочего дня во время учебных семестров и полный рабочий день во время каникул.⁹

Рис. 6 Страны назначения для миграции с целью образования (%)

Source: [9]

Получение образования за границей – это прежде всего возможность украинского студента остаться жить и работать в этой стране. Но существуют определенные особенности после окончания обучения. Например, Польша и Германия разрешают своим выпускникам оставаться на территории страны на протяжении года и полтора года соответственно. Работа должна соответствовать полученной в университете квалификации, а работодатели должны показать, что не могут взять на вакантно место граждан этой страны.^{8,9}

5 Беженцы

В результате начала проведения антитеррористической операции на востоке Украины и аннексии Крыма увеличился поток не только внутренней, но и внешней миграции. Количество прошений об убежище, поданных гражданами Украины в 2015 году составило 22 тыс., а это на одну треть больше, чем в 2014 году и почти в 20 раз больше, чем в 2013. Вследствие географической близости, наличия родственных связей часть жителей Донецкой и Луганской областей выехали в Российскую Федерацию. Самыми популярными странами в

Европейском Союзе, куда украинцы подают прошения об убежище являются Италия, Германия, Польша и Испания, но очень мало украинцев получают положительные ответы, поскольку большинство заявлений не содержит достаточно необходимых оснований для получения статуса беженца или дополнительной защиты.

В общем, в 2015 было рассмотрено в два раза меньше заявлений (9295 заявлений), чем было подано. Большинство просителей (6520 заявлений) получили отказ. Наибольшее количество отказов Украинцы получили в Польше (1770 решений об отказе) и Франции (1310 решений). Основная аргументация отказа - "альтернатива внутреннего побега", то есть возможность переехать в другую часть страны и чувствовать себя там в безопасности. Лишь 1,8% (390 решений) украинцев получили статус беженца по Женевской конвенции. Больше всего таких решений приняла Франция (150 решений). Еще 1150 просителей получили гуманитарный статус. В остальном было принято решение о предоставлении других форм защиты. Больше всего положительных решений по поводу украинцев приняла Италия (1635 положительных решений). Более половины из них - решение о предоставлении гуманитарной защиты. Эти лица получили годовой вид на жительство с правом последующей конвертации его в вид на жительство с рабочими мотивами.^{9,10}

Выводы

В результате проведенных исследований видно что ситуация с миграций в Украине не стабильна: не наблюдается определенное увеличение или уменьшение миграционных потоков, но можно сказать то, что в период начала антитеррористической операции на востоке Украины и аннексии Крыма международные миграционные потоки резко увеличились. Основное количество международных мигрантов приходится на Западную и Северную часть Украины.

Наиболее многочисленной является трудовая миграция, 87,9% всех мигрантов эмигрируют за границу с целью трудоустройства, в основном это люди в возрасте от 30 до 44 лет. Наиболее привлекательными странами для трудовых мигрантов являются Польша, Российская Федерация, Чешская Республика и Италия. В основном украинцы за границей выполняют физическую работу. Многие молодые люди эмигрируют с целью получения образования, наиболее привлекательными странами для них являются Польша, Российская Федерация и Испания. Это объясняется рядом причин, в основном не высокой стоимостью обучения и прожиточным минимумом.

В результате проведения антитеррористической операции на Востоке Украины и аннексии Крыма увеличился поток беженцев. Украинцы подают прошения об убежище в такие страны Европейского Союза как Италия, Германия, Польша и Испания, но очень мало украинцев получают положительные ответы.

Литература

[1] БАЗИЛЕВИЧ, В. Д. 2012. *Економічна теорія: Політекономія. Восьмое издание*. Киев. Знання. 702 с. ISBN 978-966-346-936-2.

[2] КОЗАКОВА, Ю. Г. – ЛУКЪЯНЕНКО, Д. Г. – МАКОГОНА, Ю. В. 2009. *Международная экономика*. Третье издание. Киев. Центр учебной литературы. 560 с. ISBN 978-966-364-841-9.

[3] Официальный сайт государственной службы статистики Украины [Электронный ресурс]. 2017. Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

[4] Официальный сайт государственной службы статистики Польши [Электронный ресурс]. 2017. Режим доступа: <http://stat.gov.pl/en/>.

[5] Официальный сайт государственной службы статистики Франции [Электронный ресурс]. 2017. Режим доступа: <http://www.gov.fr/en/statistics>.

[6] Государственная миграционная служба Украины [Электронный ресурс]. 2017. Режим доступа: <http://dmsu.gov.ua/>.

[7] Міграція в Україні: факти і цифри. Киев. Международная организация по миграции. Представительство в Украине. 2016. Режим доступа: http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf.

[8] СТАДНЫЙ, Е. *Кількість українських студентів за кордоном*. [Электронный ресурс]. 2016. Режим доступа: <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/56>.

[9] Міграція як чинник розвитку в Україні. Киев: Международная организация по миграции. Представительство в Украине. 2016. Режим доступа: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf.

[10] СОЛОДЬКО, А. - ФИТИСОВА, А. *Українці просять притулок у ЄС: справді біженці чи економічні емігранти?* [Электронный ресурс]. 2015. Режим доступа: <http://www.cedos.org.ua/uk/migration/>.

INFORMÁCIE A POKYNY PRE AUTOROV PRÍSPEVKOV

Redakcia prijíma a uverejňuje príspevky v slovenskom, českom a anglickom jazyku. **Za originalitu, odbornú i formálnu správnosť príspevku zodpovedá autor.** V časopise nie je možné publikovať článok, ktorý už bol uverejnený v inom periodiku. Redakcia si vyhradzuje právo uverejnenia len pôvodných príspevkov, ktoré spĺňajú obsahové a všetky formálne náležitosti vedeckého článku.

Príspevky sa predkladajú:

- jedenkrát elektronicky (e-mailom na adresu: daniela.conkova@vsemvs.sk)
- a v dvoch tlačенých exemplároch na adresu redakcie časopisu ČasOpis, Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave, Furdekova 16, 851 04 Bratislava. Príspevky je potrebné odovzdať vo formáte MS Word (2003 alebo staršom). Rozsah príspevku je limitovaný na max. 10 strán, pri recenziách a správach je rozsah limitovaný na max. 5 strán predpísaného formátu vrátane grafov, tabuliek a literatúry.

Základné formátovanie

NASTAVENIA STRANY:

- Veľkosť papiera je B5 (ISO) (rozmery šírka 17,59 cm, výška 24,99 cm).
- Okraje stránky musia byť nastavené na 2 cm zo všetkých strán.
- Musí sa zvoliť voľba zrkadlových okrajov.
- Vzdialenosť záhlavia a päty od okraja stránky má byť 1,25 cm.

TEXT:

- Typ písma textu príspevku musí byť Arial s veľkosťou 10 bodov.
- Riadkovanie 1,5.
- Prvý riadok každého odseku má byť odsadený o hodnotu 0,8 cm.
- Za každým odsekom je potrebné nastaviť medzeru 6 bodov.
- Pred každým nadpisom je potrebné vynechať dva prázdne riadky a za každým nadpisom jeden voľný riadok.

OBRÁZKY:

- Musia byť začlenené do textu článku s číslaním.
- Pred a za obrázkom sa vynecháva jeden voľný riadok.
- Označenie obrázka sa musí začínať skratkou a číslom (Obr. 1), za ktorými sú dve medzery a nasleduje popis obrázka.
- Skratky Obr. a číslo obrázka sú napísané tučnými písmenami.

GRAFY:

- Musia byť začlenené do textu článku s číslaním.
- Pred a za grafom sa vynecháva jeden voľný riadok.
- Označenie grafu sa musí začínať slovom (Graf 1) a číslom, za ktorými sú dve medzery a nasleduje popis grafu.
- Slová Graf a číslo grafu sú napísané tučnými písmenami.
- Grafy je potrebné uviesť v Exceli, a to aj ako prílohu v elektronickej verzii k rukopisu.

TABULKY:

- Musia byť začlenené do textu článku s číslaním.
- Pred a za tabuľkou sa vynecháva jeden voľný riadok.
- Označenie tabuľky sa musí začínať skratkou a číslom (Tab. 1), za ktorými sú dve medzery a nasleduje popis tabuľky.
- Skratka Tab. a číslo tabuľky sú napísané tučnými písmenami.
- Pod každým obrázkom, tabuľkou i grafom musí byť uvedený zdroj, z ktorého autor údaje čerpal.

ROVNICE:

- Musia byť napísané v editore rovníc Microsoft Equation, ktorý je súčasťou textového editora MS Word.
- Matematické symboly je nutné písať aj vo vnútri textu pomocou editora rovníc.

ANGLICKÝ NÁZOV A ABSTRAKT:

- V každom príspevku musí byť uvedený anglický názov a abstrakt rozsahu 8 riadkov v anglickom jazyku.
- Pod abstraktom je potrebné uviesť kľúčové slová (keywords) v angličtine (viď http://www.aeaweb.org/journal/jel_class_system.html).

LITERATÚRU:

- Uvádzať v súlade s normou STN ISO 690 v abecednom poradí podľa vzoru uvedenom v šablóne.
- Odvolania na literatúru sa označujú v texte metódou mena, dátumu a poradia v zozname literatúry tak, že na príslušnom mieste v texte sa do zátvoriek napíše meno autora, dátum publikovania dokumentu/ číslo podľa toho, ako sú tieto údaje uvedené abecednom profile v zozname literatúry; napr. (Kotler, 2001/14).

Recenzovanie príspevkov:

Recenzovanie príspevkov zabezpečuje redakčná rada. Recenzné konanie voči autorovi príspevku je anonymné.

Príspevky nie sú honorované.

Instructions for authors

The scientific journal - Public administration and Regional Development publishes scientific contributions, discussion contributions and reviews related to its focus. Contributions must be at the required professional and scientific level. They are published in the Slovak, Czech, Russian or English language.

The editor's office of the journal accepts contributions electronically (by email to: daniela.conkova@vsemvs.sk), or in a written form in 3 copies together with a CD in the text editor Word (operation system Windows), page size A4 (21×29.7), 2 cm margins, font type: ARIAL, single line spacing.

Title of Article (size 12 pt bold, centred)

Title (size 11pt bold, italic, centred)

Name and SURNAME (size 10,5pt, italic)*

Abstract (size 10pt bold)

Body text (size 10pt, italic, max. 8 lines)

Keywords (size 10pt bold):

text (size 10pt, italic)

Introduction (size 10pt bold)

Text (size 10pt, normal)

1 Title of chapter (size 10pt bold)

Text (size 10 pt normal)

1.1 Subchapter title (size 10pt bold)

Text (size 10 pt normal)

Conclusion (size 10pt bold)

Text (size 10 pt normal)

Bibliography

* Contact information of author (or authors), workplace, address, email address

Autori príspevkov

Vladyslava Garkusha, Department of International Business and Economic Analysis, Faculty of Consulting and International Business, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, pr. Science, 9a, 61166 Ukraine, e-mail: vladagr98@gmail.com

Lucia Micháliková, Katedra ekonómie a financií, Manažment malého a stredného podnikania v regiónoch, Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave, e-mail: lucia.michalikova@yahoo.com

Bc. Bohdana Verbych, Katedra verejnej správy, Ústav verejnej správy, Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave, Furdekova 16, 851 04 Bratislava

Hanna Zadorozhko, Department of Accounting, Faculty of Consulting and International Business, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, e-mail: anna-zadorozhko@ukr.net